

ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษา ของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา
ในจังหวัดนครนายก

ปริญญานิพนธ์

ของ

วาสนา รบกล้า

13 ก.ค. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

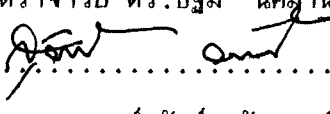
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2541

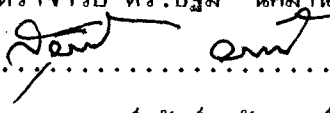
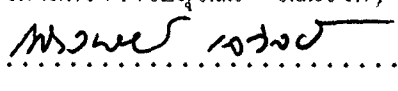
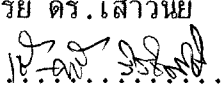
ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควร
รับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์)
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์)
..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์เชียรศรี วิวิธสิริ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 6 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2541

งานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนจาก

"ทุนพระพรหมคุณาภรณ์"

จัดสรรโดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศศุภกถา

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและดูแลตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จบริบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจอย่างที่สุด และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เสงี่ยม และรองศาสตราจารย์ เขียวศรี วิวิธสิริ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่านที่ให้ความรู้ และความอนุเคราะห์นานับการแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ผดุง อารยะวิญญู ที่กรุณาแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษจนทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ อาจารย์วันดี คอวนิช ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครนายก ตลอดจนเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องที่ให้ความช่วยเหลือด้านเอกสารและข้อมูลต่าง ๆ ของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครนายก

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครนายกทุกท่าน ตลอดจนครู - อาจารย์ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อประสิทธิ์ - คุณแม่ล้อม รบกล้า และพี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคน ตลอดจน พ.ท.พิณัย วิถีสวัสดิ์ และขอขอบคุณเด็กหญิงพิชามณู วิถีสวัสดิ์ ที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจจนสำเร็จการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณฉัตรชัย-คุณอุไรวรรณ ชัยรัตนวัฒน์ คุณสมหวัง ภวจิตตทาน คุณน้ำทิพย์ จานงศ์วุฒิ คุณภาณุจนา นวลจันทร์ คุณสุรศักดิ์ วงษานุศิษฐ์ คุณสมควร แก้วภูมิแท้ คุณประสงค์ ศรีแสงฉาย คณะครู- อาจารย์ โรงเรียนนวมราชานุสรณ์และโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการทำงานวิจัยครั้งนี้

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ หากมีประโยชน์และมีคุณค่า ผู้วิจัยขออุทิศความดีนี้แด่บิดา มารดา ครู-อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาอบรม สั่งสอน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการศึกษาค้นคว้า จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จด้วยดี

วาสนา รบกล้า

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	5
เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า	7
ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	8
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ	11
แนวทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา	21
การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3 วิธีดำเนินการ	50
รูปแบบการวิจัย	50
การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	52
วิธีรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	58

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	59
ตอนที่ 2 ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษา	61
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ	68
3.1 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามเพศ	69
3.2 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามอายุ	71
3.3 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา	77
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู	80
4.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ...	81
4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็น สำหรับครู	83
4.3 ปัญหาและอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู	86
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	89
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	89
เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า	89
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	90
ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	91
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	91
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	91
การเก็บข้อมูล	92
การวิเคราะห์ข้อมูล	92
ผลการศึกษาค้นคว้า	93
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	101

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	96
ข้อเสนอแนะ	101
บรรณานุกรม	103
ภาคผนวก	108
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1)	109
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1) ..	113
ภาคผนวก ค แบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 2)	117
ประวัติย่อของผู้วิจัย	125

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครนายก ในปีงบประมาณ 2540.....	5
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศและโรงเรียน	51
3 ข้อมูลส่วนตัวของครูกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	60
4 ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูป การศึกษาของครู แยกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน	62
5 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อแยกตามเพศ	69
6 ค่าสถิติพื้นฐานของความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางการ ปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามอายุ	71
7 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามอายุ	73
8 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ เมื่อจำแนกตามอายุ	75
9 ค่าสถิติพื้นฐานของความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา	77
10 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทาง การปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา	79
11 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู	81
12 ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูใน การปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	83
13 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับ ครูในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา	87
14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1).....	114

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันเป็นไปอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว วิทยาการต่าง ๆ มีความก้าวหน้าในอัตราเร่งที่สูง มีเหตุการณ์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ทั้งนี้เนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ ๆ ที่เห็นได้ชัดคือ ความเจริญก้าวหน้าด้านการสื่อสารและสารสนเทศ ซึ่งมีความก้าวหน้าอย่างมากสามารถทำให้บุคคลทุกมุมโลกได้รับข่าวสาร และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในส่วนต่าง ๆ ของโลกได้พร้อม ๆ กัน มีการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมอย่างกว้างขวาง มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในระบบการผลิต การแข่งขันในเชิงเศรษฐกิจของระดับนานาชาติทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในชีวิตประจำวันก็เป็นไปอย่างกว้างขวาง ในด้านการเมืองก็มีการพัฒนาไปสู่ประชาธิปไตย คือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมากยิ่งขึ้น การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมนั้นก็เกิดจาก กระแสการไหลบ่าทางวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งสู่อีกสังคมหนึ่ง ทำให้ได้รับอิทธิพลจากต่างแดนมากขึ้น สภาพการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาดังกล่าว นอกจากจะก่อให้เกิดความสะดวกสบาย และมีความทันสมัยแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อทางลบนานาประการ เช่น เกิดการทำลายธรรมชาติแวดล้อม ก่อให้เกิดปัญหาอากาศและน้ำเป็นพิษ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด รวมถึงปัญหาด้านสังคมอื่น ๆ มากมาย สิ่งเหล่านี้ล้วนกระทบต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก

ความเปลี่ยนแปลงที่กล่าว ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะการศึกษามีบทบาท ในการเตรียมสมาชิกในสังคม ให้สามารถปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การกิจของการศึกษาจึงเป็นการพัฒนาประชากรของชาติให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีคุณธรรม จริยธรรม และมีคุณลักษณะตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ เพื่อรวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2539 : 2) ได้ระบุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา ตามแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 8 ว่าเพื่อจัดการศึกษาให้ปรับเปลี่ยนทันต่อสถานการณ์เตรียมพัฒนาขีดความสามารถของประเทศ และนำคนไทยก้าวสู่ศตวรรษใหม่อย่างมั่นคงและทันโลก จึงได้ยกระดับการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางขึ้น และมุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นกระบวนการพัฒนาคอนตลอดชีวิต

ในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ได้ตั้งเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษา มุ่งสู่ความเป็นเลิศในปี พ.ศ. 2550 โดยจะต้องจัดบริการทางการศึกษา เพื่อพัฒนาสุขภาพร่างกายและจิตใจของผู้เรียน ให้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถแสวงหาความรู้ มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เสียสละและอดทน รักสิ่งแวดล้อม ความเป็นประชาธิปไตย รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 1) จึงได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงาน เป็น 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา

ในส่วนของกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาของประเทศไทยในระดับมัธยมศึกษา รวมทั้งการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสงเคราะห์ ได้วางแผนจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2539 - 2550) ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) และตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) โดยมุ่งพัฒนาผู้จบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ให้มีคุณลักษณะดังนี้

1. มีสุขภาพร่างกายที่เติบโตสมวัย สมบูรณ์ แข็งแรง รักการออกกำลังกาย รักความสะอาด และร่าเริงแจ่มใส

2. มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้และเข้าใจในภาษา ศิลปวัฒนธรรมของประเทศไทยในภูมิภาคเดียวกันและในประชาคมโลก

3. มีเจตคติ จรรยาบรรณ และมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านทักษะอาชีพและการบริหารจัดการ

4. มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เมตตา เสียสละ อดทน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีลักษณะประชาธิปไตย และร่วมมือกับผู้อื่นได้

5. รักและภูมิใจในความเป็นคนไทยและท้องถิ่น รู้จักใช้ อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากคุณลักษณะดังกล่าว คนไทยจะต้องเป็นผู้มองกว้าง คิดไกล และใฝ่ดี การที่จะปฏิรูปการศึกษาให้คนไทยมีคุณลักษณะดังกล่าวนั้น นอกจากพ่อแม่ที่จะต้องเป็นต้นแบบเบื้องต้นให้แก่ลูกแล้ว ผู้ที่จะเป็นเป้าหมายซึ่งเพียบพร้อมสมบูรณ์ได้อีกท่านหนึ่งคือครู ดังนั้น ครูจึงเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา (มัทนา สังฆะกฤษณ์. 2540 : 2)

กรมสามัญศึกษาได้วางแนวทางการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เป็น 3 กรอบ (กรมสามัญศึกษา. 2539:10) ดังนี้

1. พัฒนาครู อาจารย์ ในด้านเทคนิค ทักษะ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การใช้เทคโนโลยีการศึกษา และพัฒนาเจตคติต่อการปฏิบัติงาน

2. พัฒนาผู้บริหาร ศึกษาพิเศษ ในด้านวิสัยทัศน์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน และพัฒนาเจตคติต่อการปฏิบัติงาน

3. ส่งเสริมให้ครู อาจารย์ ผู้บริหาร และศึกษาพิเศษ จัดทำผลงานและการวิจัยควบคู่กับการปฏิบัติงาน

จากแนวทางการพัฒนาบุคลากรของกรมสามัญศึกษาดังกล่าว จะเห็นว่าสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาประชาชน โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้ดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เพราะบุคลากรทางการศึกษายุคใหม่จะต้องปรับตัวให้สอดคล้องสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ครูจึงต้องพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับงานวิจัยนี้ ก็คือ ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดังกล่าว ข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูสังกัดกรมสามัญศึกษามีความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นอะไรบ้างในการปฏิบัติภารกิจด้านการศึกษาของตน เพื่อให้บรรลุตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของครูเมื่อจำแนกตามตัวแปรด้าน เพศ อายุ และ วุฒิการศึกษา
3. เพื่อรวบรวมปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครู เกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ ให้ประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์ในทางวิชาการ ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ความคิดเห็นดังกล่าวจัดเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งจากผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ที่กรมสามัญศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาพิจารณา จัดทำกรอบการพัฒนาบุคลากรในสังกัดเพื่อให้มีความรู้ความสามารถรองรับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์โดยตรงต่อโรงเรียนมัธยมศึกษา และสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครนายก ได้นำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน เพื่อให้มีคุณสมบัติตามความต้องการทั้งด้านผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร
3. ประโยชน์ในทางวิจัย ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อนำไปสู่การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และพัฒนาบุคลากรให้มีความลึกซึ้งและกว้างขวางต่อไป

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ประชากรเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทุกอำเภอของจังหวัดนครนายก ในปีงบประมาณ 2540 มีครูทั้งสิ้น 584 คน ปฏิบัติงานใน 11 โรงเรียน ดังรายละเอียดในตาราง 1 ต่อไปนี้

ตาราง 1 จำนวนข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครนายก ในปีงบประมาณ 2540

อำเภอ/โรงเรียน	จำนวนครู		
	ชาย	หญิง	รวม
อำเภอเมือง			
1. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม	54	86	140
2. โรงเรียนนวมราชานุสรณ์	26	41	67
3. โรงเรียนปิยะชาติพัฒนา	28	40	68
4. โรงเรียนเมืองนครนายก	15	26	41
5. โรงเรียนมัธยมศรีจุฬา	4	6	10
อำเภอปากพลี			
6. โรงเรียนปากพลีวิทยาคาร	23	26	49

ตาราง 1 (ต่อ)

อำเภอ/โรงเรียน	จำนวนครู		
	ชาย	หญิง	รวม
อำเภอบ้านนา			
7. โรงเรียนบ้านนา "นายกพิทยากร"	44	56	100
8. โรงเรียนเขาเพิ่มนาริพลวิทยา	10	12	22
9. โรงเรียนเลขธรรมกิตติวิทยาคม	9	2	11
อำเภอองครักษ์			
10. โรงเรียนองครักษ์	29	35	64
11. โรงเรียนภัทรพิทยาคารย์	3	9	12
รวม	245	339	584

จากตาราง 1 ประชากรเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครนายก ในปีงบประมาณ 2540 มีโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 11 โรงเรียน ตั้งอยู่ในพื้นที่ 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอปากพลี อำเภอบ้านนา และอำเภอองครักษ์ มีครูรวมทั้งสิ้น 584 คน เป็นชาย 245 และ หญิง 339 คน

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยแบ่งเนื้อหา ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทาสถานที่ตั้งสถานศึกษา การกระจายการจัดบริการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ ให้สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การกำหนดขนาดของโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐานในการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์การเรียน ตลอดจนการกระจายอำนาจการกำหนดนโยบาย และการบริหารโรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหา โดยมีองค์กรติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน อยู่เสมอ

2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบของครู การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ การประเมินคุณภาพในการทำงานของครู การกำหนดคุณสมบัติของครู การวางแผนจัดอัตรากำลัง การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ปฏิรูประบบสวัสดิการ และเร่งรัดพัฒนานักบริหารการศึกษา

3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนการสอน การสร้างและปรับปรุงหลักสูตรในแต่ละระดับให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียน การปฏิรูปการเรียนภาษาต่างประเทศ การปฏิรูปการวัดผลและประเมินผล และพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ได้แก่ การกำหนดหน่วยงานหลักรับผิดชอบ การจัดการบริหารการศึกษา การพัฒนาองค์กรในทุกระดับ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน พัฒนาการบริหารบุคลากรให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานได้ การส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และเอกชน เข้ามามีบทบาทในการบริหารและจัดการศึกษา

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มของครู เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ได้แก่
คุณลักษณะของครู ในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 ตัวแปร ดังนี้

1. เพศ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 1) เพศชาย
 - 2) เพศหญิง
2. อายุ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ
 - 1) อายุน้อย ได้แก่ ครูที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี
 - 2) อายุปานกลาง ได้แก่ ครูที่มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี
 - 3) อายุมาก ได้แก่ ครูที่มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป
3. วุฒิการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ
 - 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 - 2) ปริญญาตรี
 - 3) สูงกว่าปริญญาตรี

ตัวแปรตาม

ตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นใน
การปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัด
นครนายก แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

- 1) ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
- 2) ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
- 4) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้มุ่งตรวจสอบสมมติฐานที่ว่า "ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการขึ้นอยู่กับความแตกต่างในด้านเพศ อายุ และวุฒิการศึกษาของครู"

จากสมมติฐานข้างต้นแยกเป็นสมมติฐานย่อย ดังนี้

1. ครูที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในระดับที่แตกต่างกัน
2. ครูที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในระดับที่แตกต่างกัน
3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในระดับที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปฏิรูปการศึกษา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หมายถึง การปรับปรุงการดำเนินงานด้านการศึกษาตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรรเปลี่ยนแปลงและเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิม ด้วยความคาดหมายว่าจะสามารถแก้ปัญหา และอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายความเป็นเลิศทางการศึกษา ในปี พ.ศ. 2550 ซึ่งได้กำหนดกรอบการปฏิรูปเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

1.1 การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา หมายถึง การเร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ จัดการศึกษาที่มีมาตรฐานคุณภาพทัดเทียมกัน และให้กระจายการจัดบริการคลุมทุกพื้นที่ เช่น จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา กำหนดขนาดของโรงเรียนและสถานศึกษา ระดับต่าง ๆ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจการกำหนดนโยบาย

1.2 การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา หมายถึง การเร่งรัดระบบการผลิตการสรรหา และการพัฒนาครู ทั้งที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบของครู ประเมินความก้าวหน้าของครู ำให้ทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู ปฏิรูประบบสวัสดิการ

1.3 การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เช่น การจัดกระบวนการเรียนการสอน ำให้เยาวชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น ปฏิรูปการเรียนภาษาต่างประเทศ พัฒนารูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมการสอน

1.4 การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา หมายถึง การกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจ ด้านการบริหารและจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด พัฒนาองค์กรรองรับการกระจายอำนาจในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชน เช่น กำหนดหน่วยงานหลักรับผิดชอบการจัดบริการทางการศึกษา พัฒนาองค์กรในทุกระดับ ส่งเสริมบทบาทของครอบครัว พัฒนาระบบการตรวจ ติดตามและประเมินผล

2. ความต้องการ ในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครนายก เพื่อให้สอดคล้องแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

3. ข้าราชการครู หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา 11 แห่งในจังหวัดนครนายก ในปีการศึกษา 2540 มีจำนวนครูรวมทั้งสิ้น 584 คน ข้าราชการครูจำนวนดังกล่าว เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้จัดนำเสนอเป็น 4 หัวข้อ เรียงตามลำดับดังนี้

1. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. แนวทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา
3. การพัฒนาบุคลากรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างความเจริญก้าวหน้า และแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิตตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในแต่ละช่วงให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่จัดการบริหารทางด้านการศึกษาให้แก่ประชาชน จึงมีการปรับปรุงการดำเนินงานที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนการปฏิรูปการศึกษาสำหรับช่วงเวลา 20 ปี คือระหว่างปี พ.ศ.2539-2550

ความหมายของ การปฏิรูปการศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการนั้น หมายถึง "การปรับปรุงการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการเลือกสรร เปลี่ยนแปลง และเพิ่มเติมแนวทางการดำเนินงานที่มีอยู่เดิม ด้วยความคาดหมายว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เดิมให้เบาบางลงหรือหมดไป และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุถึงจุดหมายความเป็นเลิศทางการศึกษาในปี 2550"(กระทรวงศึกษาธิการ: 2539.คานา)

ตามความหมายข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา ตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ดังนี้

...เพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยผู้ผ่านการศึกษแต่ละคนจะมีความสามารถ และคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีความสุขพลานามัยดี ทั้งทรวดทรงและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการคิด เป็นผู้ใฝ่รู้และสามารถแสวงหาความรู้ เป็นผู้ที่มีความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละและอดทน ร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทย และความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ...

(กระทรวงศึกษาธิการ. 2539 : 1)

การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเป็น 4 ด้าน คือ (1) การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา (2) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (3) การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และ (4) การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา แนวทางการดำเนินงานในแต่ละด้านมีดังนี้

1. การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

เร่งรัดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกระดับ จัดการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพทัดเทียมกัน และให้กระจายการจัดบริการครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยดำเนินการดังนี้

1) จัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษา (School Mapping) ของโรงเรียนและสถานศึกษา ทุกระดับ ทุกประเภท ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และนำแผนไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยการวางแผนภาพรวมเป็นรายจังหวัด รวมทั้งการเชื่อมต่อนะหว่างจังหวัด เพื่อมุ่งลดความซ้ำซ้อน และมุ่งกระจายการจัดบริการให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ทั้งนี้โดยให้สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แต่ละท้องถิ่นด้วย

2) กำหนดขนาดโรงเรียนและสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในแต่ละภูมิภาคเพื่อให้ได้ขนาดโรงเรียนที่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ทั้งนี้ให้มีการรวมโรงเรียนขนาดเล็กตามควรแก่กรณี โดยให้อยู่ใน

กลยุทธ์ของจังหวัด และให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น อีกทั้งให้คำนึงถึงการจูงใจให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการส่งบุตรหลานไปเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีความพร้อม ในการให้บริการทางการศึกษามากกว่า และอาจให้ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนเดิมเป็นศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานในพื้นที่ รวมทั้งใช้กิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาโดยท้องถิ่นร่วมดำเนินการ

3) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐาน ในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านบุคลากรที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจ สำหรับใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท และมุ่งเน้นสนับสนุนสถานศึกษาที่ด้อยเป็นอันดับแรก

4) ให้โรงเรียนแต่ละโรงเรียนทั้งที่มีอยู่เดิม และที่จะสร้างขึ้นใหม่มีผังแม่บทอย่างเต็มรูปแบบ อีกทั้งการออกแบบและการจัดสร้างอาคารเรียน รวมทั้งการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ต้องให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ และมุ่งรักษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

5) กระจายอำนาจการกำหนดนโยบาย และการบริหารโรงเรียน และสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท ให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในรูปคณะกรรมการของสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างรวดเร็ว เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

6) ให้มีองค์กรติดตามและประเมินผล ทาหน้าที่กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดจนประเมินมาตรฐานโรงเรียนและสถานศึกษา ทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ ประสิทธิภาพการศึกษา รวมทั้งให้มีการสรุปผลเป็นระยะ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียน และสถานศึกษานั้น ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้การรายงานผลต้องนำเสนอคุณภาพของผลงาน คุณภาพของผลผลิต ความคุ้มค่า และแนวทางการพัฒนาในอนาคต

2. การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

เร่งปฏิรูประบบการผลิต การสรรหา และการพัฒนาครูที่ทำการสอนในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างครบวงจร รวมทั้งพัฒนาผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1) สร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบของครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษา ให้มุ่งมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างจริงจัง

2) ในการประเมินความก้าวหน้าของครู ให้มุ่งเน้นที่การวัดประสิทธิภาพของผลการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนให้ครูทำการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป

3) ให้ครูทุกคนได้เพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาทักษะในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องทั่วถึง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี โดยในทุก ๆ 2 ปี ต้องผ่านการอบรมอย่างน้อย 1 ครั้ง ทั้งการอบรมของกระทรวงศึกษาธิการและหรือกรมต้นสังกัด และการอบรมของสถาบันอื่น ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่มีผู้สมัครรับรอง ตลอดจนการอบรมทางไกล การเข้าประชุมสัมมนา และการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ และให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาส่วนหนึ่งของผลการปฏิบัติงานของครูด้วย

4) ให้ครูเลือกแผนการสอนหรือพัฒนาให้เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนสามารถสร้างและพัฒนาความรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

5) ให้ครูที่สังกัดส่วนราชการต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ สามารถทำการสอนในสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดได้มากกว่า 1 แห่ง ทั้งนี้โดยได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาและทำให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ และให้นับรวมเป็นส่วนหนึ่งของผลงานของครู ในการบรรจุครูใหม่ให้ทันภาระของครู มาพิจารณาประกอบการกำหนดเงินเดือนด้วย

6) กำหนดคุณสมบัติและเปิดโอกาสให้ผู้มีปัญหาท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิ ครูชาวบ้าน จากภาคเอกชนและส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งผู้เกษียณอายุราชการมาสอนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีค่าตอบแทนให้ตามความเหมาะสม

7) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู โดยการบรรจุแต่งตั้งให้ครบทุกตำแหน่งตาม

แผนอัตรากำลังของแต่ละสถานศึกษา การเกลี่ยอัตรากำลังครู และการลดจำนวนครูช่วยราชการให้คงเหลือน้อยที่สุด สำหรับครูผู้สอนวิชาที่ขาดแคลนให้ได้รับค่าตอบแทนพิเศษ อีกทั้งสนับสนุนให้สถานศึกษา ที่จัดการศึกษาระดับหลังมัธยมศึกษา ที่มีความพร้อมในการเปิดสอนสาขาวิชาที่ขาดแคลน จัดสอนได้ถึงระดับปริญญาตรี

8) ปรับรื้อระบบตำแหน่งครูในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อจแนกความก้าวหน้าในสายงาน (Career Ladder) ระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสายวิชาชีพ (Career Pattern) ที่ชัดเจน มีความยืดหยุ่น และสามารถปรับเปลี่ยนหมุนเวียนกันได้ โดยเฉพาะครูสามารถก้าวหน้าตามสายงานการสอน ในระดับตำแหน่งที่สูงขึ้นได้ด้วยผลงานของตนเอง ทั้งนี้กำหนดให้มีคู่มือปฏิบัติงานของครู และคู่มือปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา

9) กำหนดมาตรฐานวิชาชีพครู โดยให้คุรุสภา คณะกรรมการข้าราชการครู และสถาบันผลิตครู ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้มีมาตรการพัฒนาวิชาชีพ โดยการกำหนดให้มีใบประกอบวิชาชีพครู

10) ปฏิรูประบบสวัสดิการ และประโยชน์เกื้อกูลของครูทุกประเภท ทุกสังกัด เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมขวัญ กำลังใจ และความมั่นคงในอาชีพให้กับครู รวมทั้งปรับปรุงโครงสร้างเงินเดือน และสวัสดิการอื่น ๆ ของครู โดยมุ่งส่งเสริมสนับสนุนแก่ครูที่สอนในถิ่นทุรกันดาร ครูที่สอนหลายชั้นเป็นพิเศษ

11) พัฒนาระบบและกลไกในการเลือกสรรบุคคลเข้าเรียน ในสถาบันผลิตครู พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ในการผลิตครู ทั้งครูที่สอนหลายวิชาและครูเฉพาะวิชาที่เน้นการปฏิบัติเพื่อให้ได้ครูที่มีความรู้ ความสามารถในการเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และมีคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งให้มีการปรับปรุงวิธีการสอบคัดเลือก และการบรรจุครูประจำการ โดยให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทั้งนี้ไม่ควรบรรจุครูที่มาจากสถานศึกษาเอกชนระหว่างปีการศึกษา

12) เร่งรัดพัฒนานักบริหารการศึกษา โดยการเพิ่มพูนแนวความคิด ความรู้ ตลอดจนทักษะในการบริหารและการจัดการ เพื่อให้สามารถพัฒนาโรงเรียนและสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

13) ให้ศึกษานิเทศก์ทุกสังกัดผนึกกำลังทำงานร่วมกัน โดยกรณีพิเศษ ติดตามงานวิชาการในสถานศึกษาทุกสังกัด

3. การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

เร่งปฏิรูปหลักสูตรและการเรียนการสอน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท โดย

1) จัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา

2) จัดประสบการณ์เตรียมความพร้อม จัดทำหลักสูตรทุกระดับทุกประเภท ภายใต้หลักการสำคัญดังนี้

(1) สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้เรียนรู้อย่างมีความสุข

(2) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดอย่างเป็นระบบ และเน้นการปฏิบัติมากกว่าการท่องจำ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และการสร้างความรู้ ซึ่งจะ เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในโลกแห่งอนาคต

(3) ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น

(4) ให้ผู้เรียนนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากครอบครัว ชุมชน มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนตามหลักสูตร

(5) กำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนให้โรงเรียนและสถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถพัฒนา และเพิ่มเติมมาตรฐานขั้นพื้นฐานดังกล่าวตามความต้องการและความเหมาะสม และให้องค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานของการจัดการศึกษาวิชาชีพ

(6) ให้ประชาชนและท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการกำหนดแบบเรียนให้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

3) เร่งปรับปรุงหลักสูตรวิชาชีพครูในสถาบันการผลิตครู ให้มีเนื้อหาวิชาชีพครูมากขึ้น เพื่อมุ่งเน้นคุณภาพของผู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพครู

- 4) จัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา โดยเน้นเป็นพิเศษในด้านพื้นฐานทางภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เพื่อรองรับการพัฒนาความรู้และทักษะในระดับที่สูงขึ้น
- 5) ปฏิรูปการเรียนภาษาต่างประเทศ ให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- 6) เปรียบปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้นักเรียนเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ โดยการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยี นวัตกรรมการสอน และพัฒนาห้องสมุดในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รวมทั้งสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างการศึกษาในระบบและนอกระบบ โรงเรียนให้สามารถให้บริการสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างกว้างขวาง
- 7) ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้นักเรียนมีความหลากหลายทั้งรูปแบบและเนื้อหา ตลอดจนให้ความสนใจในเรื่องเวลาเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถหารายได้ระหว่างเรียน
- 8) เปรียบจัดการเรียนการสอนประชาธิปไตยให้นักเรียนเกิดผล โดยการพัฒนาหลักสูตรประชาธิปไตยแบบยั่งยืน และส่งเสริมให้ผู้เรียนที่อยู่ในอาชีพครูทำปฏิบัติงานอยู่ในวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อเป็นแบบอย่างและเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 9) ปฏิรูประบบการวัดผลให้เป็นมาตรฐานที่กำหนด เน้นพฤติกรรมการแสดงออกจริงของผู้เรียน และใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียน และกระบวนการเรียนการสอนสำหรับการคัดเลือกผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภท ให้นำผลการเรียนสะสม ลดความสำคัญของการสอบ และเพิ่มโควตาการคัดเลือกเข้าเรียนต่อ
- 10) พัฒนาและสนับสนุนสถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้นำเป็นเครือข่ายรองรับการกระจายอำนาจทางวิชาการ

4. การปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

มุ่งกระจายอำนาจ เพื่อเอื้อให้สถานศึกษามีอำนาจตัดสินใจด้านการบริหารและการจัดบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในท้องถิ่นมากที่สุด พัฒนาศักยภาพรองรับการกระจายอำนาจในระดับจังหวัดให้เข้มแข็ง พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และเอกชน โดย

1) กำหนดหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการจัดบริการทางการศึกษา และองค์การประสานงานในระดับจังหวัด สำหรับบริหารการศึกษานอกระบบ และในการจัดบริการทางการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านการกิจ พื้นที่บริการ งบประมาณ และบุคลากร ตลอดจนจัดแบ่งสัดส่วนความรับผิดชอบ การจัดบริการทั้งสถานศึกษาของรัฐบาล และเอกชนทุกสังกัด รวมทั้งวางระบบเครือข่ายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้อยู่ภายใต้นโยบายการบริหาร โดยกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบหลักไว้ ดังนี้

(1) ระดับก่อนประถมศึกษา ขยายการจัดการศึกษาแก่เด็กอายุตั้งแต่ 2 ขวบขึ้นไป และมุ่งเตรียมพร้อมมาให้เด็กอย่างน้อย 1 ปี ก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา พร้อมทั้งให้บริการความรู้ และทักษะการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก ตลอดจนสนับสนุนการจัดตั้ง และดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนนอกระบบ การจัดการศึกษาระดับนี้ อาจแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่

ช่วงอายุ 2-3 ขวบ มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน โดยเน้นการพัฒนาด้านอารมณ์ และสังคม ให้องค์กรเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมตำรวจ กรมประชาสัมพันธ์ กรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ โดยมีสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเป็นหน่วยงานประสานงานกลางในระดับจังหวัด

ช่วงอายุ 4-5 ขวบ มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมมาให้เด็กก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษา ให้องค์กรเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานหลัก และโรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน รวมทั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ อาทิ กรมการศาสนา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมสามัญศึกษา กรมพลศึกษา กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย กรมตำรวจ กรุงเทพมหานคร กรมประชาสัมพันธ์ เทศบาล องค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

(2) ระดับประถมศึกษา ให้องค์กรเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานหลัก โดยโรงเรียนเอกชนในความดูแลของ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสถานศึกษาของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ เช่น กรมสามัญศึกษา กรมการศาสนา กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมตำรวจ เทศบาล กรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

(3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเป็นหน่วยงานหลัก โดยมีโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเป็นหน่วยงานเสริม รวมทั้งให้โรงเรียนเอกชนในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสถานศึกษาของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ เช่น กรมสามัญศึกษา กรมการศาสนา กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมตำรวจ เทศบาล กรุงเทพมหานคร องค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาที่มีพื้นที่บริการซ้ำซ้อนกัน ให้คณะกรรมการระดับจังหวัดพิจารณาแก้ไขเป็นรายการชี้ หากในพื้นที่ใด โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง ให้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ พิจารณาเพิ่มจำนวนห้องเรียน หรือตั้งโรงเรียนเพิ่มได้ตามความจำเป็น

(4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นหน่วยงานหลักสายสามัญ และให้สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานหลักสายวิชาชีพ โดยมีสถานศึกษาเอกชน ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสถานศึกษาของหน่วยงานสังกัดต่าง ๆ เช่น สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมการศาสนา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กรมศิลปากร กรมพลศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน องค์การพัฒนาเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ร่วมกันรับผิดชอบ

(5) ระดับอุดมศึกษา ให้สถานศึกษาสังกัดกรมพลศึกษา กรมอาชีวศึกษา กรมศิลปากร สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ จัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยมีสถานศึกษาของเอกชนที่อยู่ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการ

ศึกษาเอกชนร่วมดำเนินการ ทั้งนี้ให้แต่ละหน่วยงานดำเนินการจัดการศึกษาให้ครบถ้วน ตามบทบาทหน้าที่ และภารกิจที่รับผิดชอบของแต่ละสังกัด โดยมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานแผนการผลิตนักศึกษา ทั้งในด้านพื้นที่ การจัดสาขาวิชา และความร่วมมือทางวิชาการ รวมทั้งการประสานแผนการผลิตร่วมกับทบวงมหาวิทยาลัย

2) มุ่งพัฒนาองค์กรในทุกระดับ ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน การปรับโครงสร้างระบบบริหารงาน เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ภูมิภาคและสถานศึกษา โดยให้องค์กรคณะบุคคลระดับจังหวัดสามารถกำหนดนโยบายการศึกษา สนับสนุนความก้าวหน้าของบุคลากร และจัดสรรงบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้งให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สามารถบริหารได้อย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพสูงสุด

3) มุ่งส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และเอกชน ให้มีส่วนในการบริหารและจัดการศึกษา โดยพัฒนาศักยภาพของครอบครัวให้เข้มแข็ง ด้วยมิติทางวัฒนธรรม ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายด้านการศึกษาในแต่ละระดับ สนับสนุนเอกชนที่ลงทุนด้านการศึกษาให้กู้เงินหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำ เร่งรัดจัดตั้งสถานศึกษาและสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพสาขาที่ขาดแคลนในเขตพัฒนาอุตสาหกรรมนอกกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตามมาตรการสนับสนุนภาคเอกชนลงทุนพัฒนาการศึกษา ตลอดจนผ่อนคลายนโยบายที่ควบคุมสถานศึกษา และกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมอื่น ๆ สำหรับการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน เอกชน

4) พัฒนาการบริหารบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ ให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติองค์การบริหารบุคคลเดียวกัน เพื่อความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพ

5) พัฒนาระบบการตรวจ ติดตาม และประเมินผลให้เข้มแข็งและประสานสอดคล้องกันทุกระดับ

6) ดำเนินการช่วยเหลือค่าใช้จ่าย แก่ผู้กำลังศึกษาอยู่ในทุกระดับ ทุกประเภท ด้วยรูปแบบหลากหลาย เพื่อมุ่งแก้ไขความเหลื่อมล้ำด้านโอกาสทางการศึกษาของผู้เรียนที่มาจากครอบครัวรายได้น้อย ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เช่น การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการเรียน และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ การดำเนินงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา การจัดบัตรอุดหนุนค่าเล่าเรียน จัดหาทุนการศึกษาจากแหล่งทุนภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน

7) มุ่งเพิ่มค่าใช้จ่ายทางการศึกษาให้ได้ระหว่างร้อยละ 6-7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) เพื่อให้ทัดเทียมกับระดับมาตรฐานสากล และมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา ในปี 2550 โดย

(1) เพิ่มงบประมาณทางการศึกษา เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยรวม

(2) นำมาตรการด้านภาษีทางการศึกษามาใช้

(3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชน ดำเนินการจัดบริการทางการศึกษา ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของสัดส่วนการจัดบริการเอนาพรวมทั้งประเทศ

(4) ให้ภาคเอกชนมีโอกาสเข้าร่วมลงทุน ดำเนินกิจการโรงเรียน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยระบบการบริการที่ยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ ภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน ระหว่างภาครัฐกับเอกชน เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระด้านงบประมาณของรัฐบาลในการจัดการศึกษาที่มีความหลากหลาย รวมทั้งยังบังเกิดคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง

(5) ให้ห้องเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการจัดบริการทางการศึกษามากขึ้นด้วยการผ่อนคลายกฎ ระเบียบ ที่ควบคุมสถานศึกษา และกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสมอื่น ๆ

(6) ให้ข้อมูลใช้จ่ายในการจัดบริการทางการศึกษา ของโรงเรียนและสถานศึกษาทั้งที่สังกัด และที่อยู่นอกระบบของกระทรวงศึกษาธิการ ทุกระดับ ทุกประเภท มาพิจารณาปรับปรุงการเก็บเงินบำรุงการศึกษา ค่าธรรมเนียมการเรียนและค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ให้เพิ่มขึ้นจากอัตราปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นที่จะดำเนินการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษานี้ เพื่อให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากที่สุด อย่างไรก็ตามหากการดำเนินงานประสบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติ อาจมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแนวทางการดำเนินงานบางประการต่อไป

แนวทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา

ในแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ.2540 - 2544) กรมสามัญศึกษาได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยกำหนดเป็นนโยบายหลัก 10 ประการ

แต่ละนโยบายได้กำหนดมาตรการในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

นโยบายที่ 1 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

...เร่งขยาย และกระจายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาให้ครอบคลุมทั้ง
เยาวชนทั่วไป เยาวชนที่ด้อยโอกาส และเยาวชนพิการ ทั้งในเขตเมืองและชนบท
รวมทั้งปรับปรุง และพัฒนามาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนให้ใกล้เคียงกัน และให้
ชุมชน เอกชน มูลนิธิ หน่วยงาน ฯลฯ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน...

จากนโยบายที่ 1 ได้กำหนดมาตรการในการปฏิบัติ 14 ข้อ ดังนี้

1. จัดตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาใหม่ในพื้นที่ที่สามารถพัฒนาให้เป็นโรงเรียนขนาดกลาง
ขึ้นไป ได้ตามข้อเสนอที่ได้จากการศึกษาเกี่ยวกับแผนที่ตั้งโรงเรียน (School Mapping)
2. สนับสนุนให้นักเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ซึ่งมีจำนวนไม่เพียงพอที่จะจัด
ตั้งโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน ได้เข้ารับการศึกษานในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีอยู่เดิม โดยการ
จัดรถรับส่ง การจัดรถจักรยานให้ยืม จัดบ้านพักนักเรียน สนับสนุนค่าพาหนะในการเดินทางมา
เรียนและค่าใช้จ่ายอื่นๆที่จำเป็น
3. สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ของนักเรียนที่ยากจน
ทั้งในเขตชนบท และเขตเมือง
4. ปรับปรุงวิธีการรับนักเรียนให้นักเรียนได้เรียนในพื้นที่ใกล้บ้าน โดยไม่ต้องสอบ
คัดเลือก สำหรับโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ หรือต้องการรับนักเรียนที่มีความสามารถ
พิเศษ ให้คัดเลือกโดยพิจารณาผลการเรียนสะสม ประวัติความประพฤติ ความสามารถพิเศษ
หรือคุณสมบัติอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
5. จัดทำ และปรับปรุงผังแม่บทของโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่เป้าหมายการ

รับนักเรียน และสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและท้องถิ่น โดยในส่วนของโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้จัดให้เื้อื่อนักเรียนพิการด้วย

6. กำหนดขนาดของโรงเรียน ในแต่ละภูมิภาคให้เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และเหมาะสม แต่ละภูมิภาคและท้องถิ่น

7. จัดให้มีการประเมินมาตรฐานโรงเรียน โดยให้มีเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานในด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน และด้านบุคลากร ที่สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาทางสังคม และเศรษฐกิจของประเทศ

8. เร่งรัดพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางให้มีมาตรฐานสูงขึ้น สำหรับโรงเรียนที่เล็กเกินไปที่จะพัฒนาให้มีมาตรฐานได้ อาจยุบรวมกับโรงเรียนที่มีอยู่เดิม

9. จัดตั้งโรงเรียนศึกษาพิเศษและศึกษาสงเคราะห์เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดที่ยังไม่มีโรงเรียนทั้ง 2 ประเภท

10. จัดตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษระดับเขตการศึกษา และระดับจังหวัดให้เป็นศูนย์วิชาการ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็กพิการในพื้นที่ เตรียมความพร้อมและฟื้นฟูสภาพความพิการก่อนส่งเข้าเรียนในโรงเรียนศึกษาพิเศษ หรือเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ รวมทั้งให้บริการด้านวิชาการ และแนวทางการพัฒนาเด็กพิการแก่พ่อแม่และผู้ปกครอง

11. ส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนพิการได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติมากขึ้น

12) ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น เอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการศึกษา เป็นสถานประกอบการในการพัฒนาความรู้และทักษะแก่นักเรียน เป็นวิทยากร เป็นแหล่งเรียน ซึ่งโยงข่าวสารข้อมูลกับโรงเรียน ฯลฯ

13. ส่งเสริมให้ชุมชน เอกชน มูลนิธิ องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานอื่น จัดการศึกษาพิเศษและศึกษาสงเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น

14. ให้โรงเรียนที่ต้องการรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน ปรับปรุงอัตราการเก็บเงินบำรุงการศึกษาได้ตามความเหมาะสม

นโยบายที่ 2 การศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

...สนับสนุน และส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิบัติ ประดิษฐ์คิดค้นที่เหมาะสม สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีท้องถิ่น และแนวทางการพัฒนากำลังคนของประเทศ ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 2 มีดังนี้

1. สนับสนุนโรงเรียนที่จัดตั้งเพื่อการศึกษา และพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพิเศษ ให้สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มที่
2. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเหตุการณ์ สอดคล้อง เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการเรียนรู้จากการทดลอง การปฏิบัติ การประดิษฐ์คิดค้น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
3. สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์อย่างกว้างขวางและทั่วถึง
4. พัฒนาสื่อ อุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ให้เพียงพอ เหมาะสมและทันสมัย
5. สนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนด้านวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่นักเรียน และประชาชน โดยเน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยง และดุลยภาพระหว่างมนุษย์ สัตว์ พืช กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ 3 การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

...เร่งพัฒนากระบวนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยรูปแบบ วิธีการ เนื้อหา และเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาประเทศ...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 3 มีดังนี้

1. สนับสนุน และส่งเสริมการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งใน และนอกห้องเรียน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย และเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยการจัดกิจกรรม ให้นักเรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ ริเริ่ม สร้างสรรค์ แก้ปัญหา บริหาร จัดการเรียน และทำงาน เป็นกลุ่มในบรรยากาศประชาธิปไตย
2. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้จากธรรมชาติ ของจริง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น
3. สนับสนุนการจัดการศึกษาผ่านเครือข่ายดาวเทียม และเครือข่ายอื่น ๆ เช่น เคเบิลทีวี คอมพิวเตอร์
4. สนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษา ต่างประเทศอื่น ๆ ที่จำเป็น ได้แก่ ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน ญี่ปุ่นและจีน
5. ส่งเสริม และสนับสนุนโรงเรียน โดยเฉพาะในจังหวัดชายแดนจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดย เน้นในด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการติดต่อสื่อสารและการค้าเป็น ธุรกิจ
6. สนับสนุน และส่งเสริมจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นทั้งในด้านภาษา ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อาชีพ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ
7. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ให้เพียงพอ รวมทั้งการร่วมมือกับครูสภา และภาคเอกชนในการพัฒนาคุณภาพของสื่อช่วยสอน

8. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยจัดให้ทุกพื้นที่ของโรงเรียนเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และทันต่อเหตุการณ์ โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสมและกลมกลืนกับสถานที่และสิ่งแวดล้อม

9. ส่งเสริมการวิจัย เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาควบคู่ไปกับการจัดการเรียนการสอน

10. ปรับปรุง และพัฒนาห้องสมุดในด้านหนังสือ และเอกสารด้านต่าง ๆ การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ และการพัฒนาระบบวิทยบริการ โดยอาจจัดให้มีอาคารห้องสมุดเป็นเอกเทศ

11. ส่งเสริม และสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรม และประสบการณ์เรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ที่มีเป้าหมายให้กิจกรรมเป็นส่วนสำคัญในการปลูกฝัง พลัฒคอม เสริมสร้างความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความเมตตาเสียสละ อดทน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

12. ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบ และวิธีการแนะแนวการศึกษาในโรงเรียนให้มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาของนักเรียนมากขึ้น

13. ปรับปรุงวิธีการวัดผลและประเมินผลการศึกษา ที่มุ่งเน้นพฤติกรรมและการแสดงออกจริงของนักเรียน

14. ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบและกระบวนการนิเทศทางการศึกษา โดยให้ครูที่มีความสามารถ ครูที่ชำนาญ และครูในสาขาที่ขาดแคลน ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการนิเทศของศึกษานิเทศก์มากขึ้น

นโยบายที่ 4 การศึกษาเพื่ออาชีพ

...เร่งพัฒนาการศึกษาด้านอาชีพทั้งในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ เจตคติ วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่น และของประเทศ โดยเน้นให้มีการเรียนรู้ ควบคู่กับการปฏิบัติ และการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ระหว่างการศึกา...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 4 มีดังนี้

1. ส่งเสริม และสนับสนุนให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ห้องถิ่น ภูมิภาค และของประเทศ โดย ให้มีความหลากหลายครอบคลุมถึงอาชีพที่จะเป็นความต้องการในอนาคต และเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการพัฒนาอาชีพ รวมทั้งให้เชื่อมโยงกับภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือเทคโนโลยีท้องถิ่นอย่างเหมาะสม
2. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านอาชีพ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติ และการประกอบอาชีพจริง รวมทั้งการพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะความขยัน อดทน รับผิดชอบและจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยให้สอดคล้อง สัมพันธ์ เชื่อมโยง เป็นวิถีชีวิตในโรงเรียน และสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียน
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือ กับสถานประกอบการ หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ชุมชน ในการส่งนักเรียนเข้ารับการฝึกปฏิบัติทั้งในด้านทักษะอาชีพ การบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ
4. ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ด้านอาชีพในโรงเรียน ทั้งโดยการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ การแนะแนวการศึกษาด้านอาชีพอย่างต่อเนื่อง และการส่งเสริม การสนับสนุนให้นักเรียนประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ในระหว่างการศึกษาอย่างครบวงจร
5. ปรับปรุงกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนที่เน้นการให้การศึกษา และการมีส่วนร่วม มากกว่าการหวังผลกำไรจากการดำเนินการ และให้กิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญในการรองรับการพัฒนาด้านอาชีพของนักเรียน
6. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมด้านอื่น ๆ ที่มีส่วนส่งเสริมการพัฒนาด้านอาชีพของนักเรียน เช่น การจัดโครงการอาหารกลางวัน การจัดแสดงและจำหน่ายผลผลิตของนักเรียน

นโยบายที่ 5 การพัฒนาสุขภาพและพลานามัย

...ส่งเสริม และพัฒนาการกีฬาให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ให้บรรยากาศและกิจกรรมกีฬา กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพพลานามัย กิจกรรมด้านศาสนา และบรรยากาศการเรียนรู้ด้านสุขภาพอนามัยในโรงเรียน เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาสุขภาพร่างกาย สุขภาพจิต บุคลิกภาพ พัฒนาลักษณะนิสัย และเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางความคิดแก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 5 มีดังนี้

1. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล ความรู้ด้านการกีฬา อาหาร และโภชนาการ การป้องกันโรคเอดส์ โรคอื่น ๆ และการป้องกันสารเสพติด
2. จัดกิจกรรมด้านการกีฬาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการพัฒนาสุขภาพพลานามัย และปลูกฝังนิสัยรักการออกกำลังกายของนักเรียน
3. จัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางกีฬาเพิ่มเติม และปรับปรุง พัฒนารูปแบบ และวิธีดำเนินการของศูนย์กีฬาสังกัดกรมสามัญศึกษาให้ชัดเจน เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. สนับสนุน และส่งเสริมการจัดกิจกรรมอาหารกลางวัน และการตรวจสุขภาพนักเรียน
5. ร่วมมือกับชุมชนในการจัดการแข่งขันกีฬาพื้นบ้านให้กับนักเรียน และประชาชน
6. ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ ด้านการพัฒนาสุขภาพพลานามัย และได้เข้ามาเล่นกีฬา นันทนาการในโรงเรียน
7. พัฒนาโรงเรียนให้เป็นพื้นที่สีเขียวด้วยไม้ดอก ไม้ประดับ และไม้ยืนต้น รวมทั้งการปรับปรุง และพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ให้สะอาด ร่มเย็น เป็นระเบียบ สวยงามกลมกลืนกับธรรมชาติ สอดคล้องกับสภาพการของนักเรียน

8. ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมด้านศาสนา ทั้งโดยการจัดรายวิชาเรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่น ๆ ที่เน้นรูปแบบ และกิจกรรมที่นักเรียนจะเข้าร่วมด้วยความเต็มใจและพึงพอใจ

นโยบายที่ 6 การพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

...ส่งเสริม และพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ไทย ทั้งในด้านการใช้ภาษาไทย การแสดงออกซึ่งศิลปวัฒนธรรมไทย การจัดอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย และท้องถิ่นรวมทั้งการเสริมสร้างความรู้ และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และ พัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ตลอดไป...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 6 มีดังนี้

1. ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โดยเน้นการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ รวมทั้งการปรับปรุงวิธีการวัดผลโดยการปฏิบัติ และการแสดงออกด้านการอ่าน การพูดและการเขียน
2. ส่งเสริมให้นักเรียนแสดงออกในวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ไทยในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะในด้านการเคารพผู้อาวุโส ความอ่อนน้อมถ่อมตน การกราบไหว้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการประนีประนอม
3. จัดอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องและแสดงถึงเอกลักษณ์ไทยและท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการศึกษาศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น กีฬาพื้นบ้าน ฯลฯ โดยอาจจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น พิพิธภัณฑสถาน การศึกษา ฯลฯ
5. จัด และส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม และกีฬาท้องถิ่นของภูมิภาค และของประเทศ

นโยบายที่ 7 การศึกษาเพื่อพัฒนาประชาธิปไตย

...พัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และบรรยากาศในโรงเรียนที่ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะนิสัย และพฤติกรรม ประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันแก่นักเรียน...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 7 มีดังนี้

1. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และปฏิบัติงานเป็นกลุ่มโดยเน้นวัฒนธรรมกลุ่ม สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบงาน บทบาทของผู้นำ ผู้ตาม และผู้รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมกลุ่ม
2. ส่งเสริมบรรยากาศประชาธิปไตย โดยจัดให้นักเรียนได้รับข่าวสารความรู้ ทั้งในด้านหลักการ ทฤษฎี และข่าวสาร ด้านการเมือง การปกครองของไทย ระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออก และแสดงความคิดเห็นด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ภายใต้อิสระ หน้าที่ และเสรีภาพที่เหมาะสม
3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในลักษณะชุมชน ชมรม งานกิจกรรมนักเรียนและจัดให้มี คณะกรรมการนักเรียน หรือสภานักเรียน โดยจำลองรูปแบบ และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้ในการดำเนินงานดังกล่าว

นโยบายที่ 8 เครือข่ายการเรียนรู้

...นโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนประสานความร่วมมือกับชุมชน ท้องถิ่น เอกชน หน่วยงาน ฯลฯ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียนและประชาชน...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 8 มีดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลในด้านต่าง ๆ ระหว่างหน่วยงานในสังกัดกรมสามัญศึกษากับหน่วยงานต่างสังกัด ชุมชน เอกชน ฯลฯ
2. ประสานงานกับหน่วยงาน ชุมชน เอกชน ร่วมจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ แก่นักเรียน
3. ให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงาน วัด ชุมชน เอกชน ฯลฯ ในการจัดบริการข่าวสาร ความรู้ และให้บริการการศึกษาแก่ชุมชนด้วยรูปแบบที่หลากหลาย
4. ส่งเสริม สนับสนุน ให้โรงเรียนจัดและร่วมกิจกรรมกับชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ในด้านการพัฒนาอาชีพ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย นันทนาการ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย
5. ส่งเสริมให้ทุกหน่วยงาน ชุมชน เอกชน เข้ามาใช้บริการด้านวิชาการ ข่าวสาร ข้อมูล สารสนเทศ และบริการด้านอื่น ๆ ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด การเล่นเกมและนันทนาการ เป็นสถานที่จัดประชุม อบรม หรืออนุรักษ์ พัฒนาศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชน
6. ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของโรงเรียน โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกและร่วมให้บริการทั้งโดยการเป็นผู้ซื้อ และเป็นผู้ขาย

นโยบายที่ 9 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

...เร่งพัฒนาความรู้ ความสามารถ เจตคติ และบทบาทของครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ ด้วยรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมุ่งใจให้เข้ารับการพัฒนา ส่งเสริม ให้ได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม รวมทั้งการ พัฒนาวิธีการคัดสรรครู ผู้บริหาร และ ศึกษานิเทศก์ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 9 มีดังนี้

1. จัดให้ครูได้เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ฯลฯ ด้านเทคนิคและทักษะการสอน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางและใช้สื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการพัฒนาเจตคติต่อการปฏิบัติงาน
2. ส่งเสริมให้ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาด้านวิสัยทัศน์ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเสริมสร้างจิตสำนึก ความรับผิดชอบและเจตคติต่อการปฏิบัติงาน
3. ปรับปรุงหรือพัฒนาหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาข้าราชการครู สายบริหารและศึกษานิเทศก์ให้ได้ผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติที่เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. พัฒนาศักยภาพของศึกษานิเทศก์ ในการประสานความร่วมมือกับครูผู้ชำนาญการ ครูแม่บท และครูสาขาขาดแคลน เพื่อร่วมกันนิเทศการศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์มีบทบาทในด้านการวิจัย การผลิตสื่อ นวัตกรรม การประเมินผล และรายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีความชัดเจน และเหมาะสมยิ่งขึ้น
5. สนับสนุนการจัดทำผลงานทางวิชาการของครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ โดยเน้นเป็นพิเศษในด้านวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่กันไป
6. สนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาความรู้ ได้แลกเปลี่ยนและรับประสบการณ์เพิ่มเติม โดยการศึกษาต่อ เป็นวิทยากรหรือสอนในสถานศึกษาทั้งในสังกัดและต่างสังกัด ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้อีกทางหนึ่งด้วย
7. สนับสนุนให้ครูได้รับสวัสดิการ และค่าตอบแทนที่เหมาะสม โดยเฉพาะครูในสาขาขาดแคลน ครูที่ต้องรับภาระการสอนอย่างหนัก และครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย และทุรกันดาร
8. ปรับปรุงกระบวนการการอบรม และพัฒนาครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ และอื่น ๆ ด้วยรูปแบบ เนื้อหา วิธีการ และเทคโนโลยีที่จูงใจให้เข้ารับการพัฒนา
9. ส่งเสริม และสนับสนุนการผลิตครูตามโครงการคุรุทายาท โดยเฉพาะคุรุทายาทชายแดน คุรุทายาทสาขาการศึกษาพิเศษ สาขาที่ขาดแคลน

นโยบายที่ 10 การพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษา

...ปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการ วิทยาการ เทคโนโลยี ข้อมูล สารสนเทศ รวมทั้งการส่งเสริม การกระจายความรับผิดชอบ ในการจัดการศึกษาไปสู่หน่วยงานระดับต่าง ๆ และชุมชน...

มาตรการในการปฏิบัติตามนโยบายที่ 10 มีดังนี้

1. พัฒนาระบบตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาการศึกษาให้ได้ผล การประเมินคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และเป็นข้อมูลที่ทันสมัย
2. จัดให้มีเครือข่ายข้อมูลทางด้านการบริหารให้สามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทุกระดับ
3. กระจายอำนาจการจัดการศึกษา โดยการมอบอำนาจให้กับจังหวัดและโรงเรียนให้มากขึ้น และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการศึกษา ทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับโรงเรียน ทาหน้าที่เป็นที่ปรึกษาในการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ รวมทั้งงบประมาณ เพื่อจัดการศึกษาในแต่ละระดับให้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น
4. ปรับปรุงกระบวนการบริหาร การปฏิบัติงานในหน่วยงาน และสถานศึกษาในส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
5. ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เข้ามาใช้ในการบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ
6. การพัฒนาประชาสัมพันธ์ทุกระดับทั้งในด้านรูปแบบ วิธีการนำเสนอ และการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนางาน

การพัฒนาศักยภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

การพัฒนาศักยภาพเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารงานบุคคล มีผู้ให้ความหมายการพัฒนาศักยภาพไว้หลายท่าน คือ

สมพงษ์ เกษมสิน (2513 : 531) ให้ความหมายของการพัฒนาศักยภาพว่า หมายถึง กรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ เพื่อให้ทุกคนในหน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น

เฮอเบิร์ต และอาร์เธอร์ (วณั ท่องทัณ. 2531 : 12 ; อ้างอิงมาจาก Herbert and Arther. 1968 : 10) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพเป็นกระบวนการให้การศึกษา ผูกอบรมบุคลากร เพื่อให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับความต้องการขององค์การ

เกล็นี หงสนันท์ (2531 : 78) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพเป็นกรรมวิธีต่าง ๆ ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ และความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบได้ดียิ่งขึ้น และมีเจตคติไปในทางที่ถูกต้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531 : 153) ได้ให้ความหมายการพัฒนาศักยภาพไว้ว่า หมายถึง การดำเนินการให้บุคลากรของหน่วยงานมีความสามารถเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติประการหนึ่ง และเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอีกประการหนึ่ง ในการพัฒนาศักยภาพนี้อาจจะดำเนินการพัฒนาความรู้ความชำนาญ หรือทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างก็ได้ขึ้นอยู่กับปัญหา หรือความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาศักยภาพในหน่วยงานนั้น

วิลาศ สิงหวิสัย (2532 : 167) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาศักยภาพว่า หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรืออีกนัยหนึ่ง การพัฒนาศักยภาพเป็นกระบวนการที่จะเสริมสร้าง และเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน

วิลาส สิงหวีสัย และบุญเลิศ ไพรินทร์ (2532 : 60) ได้เสนอแนวคิดว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งมวล ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติ โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งจะครอบคลุมกระบวนการจัดการศึกษาให้คนทุกคน และทุกระดับ ได้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะ และทัศนคติอันพึงปรารถนาของสังคมและประเทศชาติ ตลอดจนรวมถึงการฝึกอบรม การสอนงาน การสับเปลี่ยนหมุนเวียน หรือแม้แต่กระบวนการในการพัฒนาตนเองอีกด้วย

จากความหมายและทัศนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรตามที่ยกมาข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ หมายถึงการส่งเสริมให้คนมีความรู้ ความสามารถ และมีความชำนาญหรือทักษะในการทำงานให้ดีขึ้น มีเจตคติในการทำงานที่ถูกต้อง สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

เฉลิม ศรีผดุง (2530 : 35-37) กล่าวว่า หลักสำคัญมากประการหนึ่งของการบริหารงานบุคลากรคือ "การพัฒนาคน" ให้ความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง นอกจากจะเน้นการพัฒนาคนแล้ว นโยบายของรัฐบาลยังได้มุ่งส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการให้มีประสิทธิภาพในการทำงาน ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้เน้นคนเป็นศูนย์กลาง หรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา โดยมุ่งให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และมีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้านอย่างเต็มที่ ทั้งนี้โดยคาดหวังว่า เมื่อคนซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคมมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจ จะเป็นพื้นฐานสร้างพลังครอบครัว ชุมชน และสังคม ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยรวมอย่างมีสันติ รวมทั้งสันติกับสิ่งแวดล้อม และกับนานาประเทศทั่วโลก

ความมุ่งหมายในการพัฒนาบุคลากร

สมพงษ์ เกษมสิน (2513 : 534 - 535) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร โดยแยกเป็นความมุ่งหมายขององค์การ กับความมุ่งหมายส่วนบุคคลดังนี้

1. ความมุ่งหมายขององค์การ (Institutional Objectives) เป็นความมุ่งหมายที่เน้นหนักในแง่ของส่วนรวม คือ เพื่อสร้างความสนใจในการปฏิบัติของบุคลากร เสนอแนะวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุด ลดความสิ้นเปลือง และป้องกันอุบัติเหตุในการทำงาน วางมาตรฐานในการทำงาน และฝึกฝนคนไว้เพื่อความก้าวหน้าของงาน และการขยายองค์การ

2. ความมุ่งหมายส่วนบุคคล (Employee Objectives) หมายถึง ความมุ่งหมายของข้าราชการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงาน ความมุ่งหมายส่วนบุคคลนี้ เพื่อก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง พัฒนาอาชีพ บุคลิกภาพในการทำงาน เรียนรู้งาน และลดการเสี่ยงอันตรายในการทำงาน ส่งเสริมและสร้างขวัญในการทำงาน ตลอดจนเข้าใจนโยบายและความมุ่งหมายขององค์การที่ปฏิบัติงานอยู่ให้ดีขึ้น

อรุณ วัชรธรรม (2520 : 6 - 7) ได้สรุปความมุ่งหมายในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร เป็น 3 ประการ คือ เป็นการเพิ่มพูนความรู้แก่ผู้เข้ารับการศึกษอบรม เพิ่มพูนความชำนาญ หรือทักษะ และเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม

ไพฑูริย์ ภูริเวทย์ (2526 : 30) ได้จำแนก ความมุ่งหมายของการพัฒนาบุคลากร ที่เน้นจุดมุ่งหมายส่วนบุคคลเป็น 4 ประการ คือ

1. เพื่อช่วยให้บุคลากรทำงาน และรับผิดชอบในหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดเท่าที่จะสามารถช่วยได้
2. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เตรียมตัวให้พร้อมเสมอสำหรับงาน และความรับผิดชอบที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่กันตามวาระ
3. เพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาตนเอง เพื่อความก้าวหน้าอาชีพการงาน และเพื่อความสามารถในการรับผิดชอบสูงขึ้น
4. เพื่อเพิ่มความพอใจในการปฏิบัติหน้าที่การงาน

หลักในการพัฒนาบุคลากร

โอบาส โคปาละสูต (2526 : 16) ได้เสนอหลักการเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรไว้ว่า จะจัดการศึกษาอบรมอย่างไร จึงจะสามารถให้ผลการศึกษาอบรมมีผลสูงสุดต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์การที่หน่วยงานการศึกษามีนั้นสังกัดอยู่ รวมทั้งแนะนำว่า ควรจะให้เกิดการประสานงานในหน่วยงานระดับรองลงไป และการบริหารงานทั้งระบบด้วย ซึ่งจะต้องคำนึงถึงวิทยากร ผู้เข้ารับการศึกษาอบรม เครื่องมือ เครื่องใช้ สถานที่จัดการ และอื่น ๆ

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (2527 : 21) ได้เสนอแนะว่า การพัฒนากำลังคนเป็นการระดมกำลังของผู้บังคับบัญชาที่จะต้องจัดให้มีขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานของตนมีกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม และสามารถปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ผู้บังคับบัญชาจะต้องเข้าใจผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเพียงพอที่จะทราบว่าเขาต้องการอะไร เขามีศักยภาพขนาดไหน และจะทำให้โอกาสอะไรแก่เขาได้บ้าง

วิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ได้มีผู้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

ปิญญู สาธร (2529 : 164 - 166) ได้เสนอแนะวิธีการพัฒนาบุคลากรครูที่สำคัญสรุปได้ 7 วิธี คือ

1. วิธีศึกษางานไปพร้อม ๆ กับการทำงาน เป็นวิธีสะดวกและง่าย ๆ เช่น ครูบรรจุใหม่ยังไม่รู้จักงานดีพอก็ให้ศึกษาจากครูที่บรรจุมาก่อน หรือมีครูพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ เป็นต้น
2. การปฐมนิเทศ เป็นวิธีที่บรรจุครูแล้วมีการแนะนำระเบียบการปฏิบัติต่าง ๆ สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ ผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูใหญ่เป็นผู้ทำการปฐมนิเทศก็ได้
3. วิธีการทำงานในฐานะลูกมือหรือเป็นผู้ช่วยไปพลาง ๆ ก่อน เช่น การทำให้เป็นผู้ช่วยครูใหญ่ เป็นต้น

4. วิธีการฝึกงานต่อจากทฤษฎี วิธีนี้เป็นวิธีร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนวิชาชีพหรือสถาบันการศึกษาวิชาเฉพาะกับหน่วยงานวิชาชีพนั้น ๆ เช่น วิทยาลัยครูกับโรงเรียน

5. วิธีฝึกระยะสั้น เวลาโรงเรียนขาดครูกระทันหัน เช่น การฝึกอบรมครูประจำบาลระยะสั้น เป็นต้น

6. วิธีให้ไปศึกษาในสถาบันการศึกษานอกเวลาทำงาน หรือใช้เวลาบางส่วนของการทำงานไปรับการศึกษา คือ การที่โรงเรียนอนุญาตให้ครูไปศึกษาวิชาที่โรงเรียนต้องการ เช่น ส่งครูไปเรียนวิชาครูเพิ่มเติม

7. วิธีให้ไปศึกษาใหม่หรือศึกษาต่อเพิ่มเติม วิธีนี้เป็นการเพิ่มวุฒิครูให้มีความรู้ดีขึ้น อาจจะส่งไปศึกษาต่อตามวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยทั้งภายในและนอกประเทศ

บัณฑิต อินทรจีน (2526 : 56) ได้เสนอวิธีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนไว้ คือ

1. การบรรยาย
2. การประชุมอภิปราย
3. การแสดงบทบาทสมมุติ
4. การศึกษากรณีตัวอย่าง
5. การสาธิต
6. วิธีระดมความคิด
7. การประชุมกลุ่มแบบขึ้นดีเกิด
8. การอภิปรายเป็นคณะ
9. การสัมมนา

พนัส หันนาคินทร์ (2530 : 120-126) ได้ให้ข้อเสนอแนะวิธีการพัฒนาบุคลากรครูไว้ ดังนี้

1. กิจกรรมที่ครูประจำการพัฒนาตนเองด้านวิชาการตามลำดับ

1) การอ่านหรือการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟังปาฐกถา ในกรณีการอ่านดูเหมือนจะมีความสำคัญยิ่ง เพราะว่าครูจะทำได้ทันทีเมื่อมีโอกาส

2) การค้นคว้าและทดลองด้านวิชาชีพ หรือความรู้ด้านวิชาการ แบบง่ายที่สุด คือ การศึกษาจากตำราต่าง ๆ แล้วรวบรวมเป็นบทความขึ้นใหม่ การเขียนตำราหรือการสอนให้นักเรียนใช้

3) การทดลองและวิจัย เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงบางอย่าง การวิจัยมีตั้งแต่แบบง่าย ๆ เช่น สังเกตการขาดเรียนของนักเรียนในแต่ละเดือนต่าง ๆ ไปจนถึงการวิจัยที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้น ๆ

4) การเข้าร่วมประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่ผู้ที่มีความสนใจร่วมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีทักษะและความรู้กว้างขวางขึ้น

5) การไปสังเกตการสอนในโรงเรียนอื่น ย่อมจะไม่ทำให้หลงผิดว่าสิ่งที่ตนกระทำอยู่นั้นดีที่สุดแล้ว เพราะไม่มีที่จะเปรียบเทียบ ทำให้เกิดความคิดมองเห็นตัวอย่างในการทำงานตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ ได้ดี

6) การมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน จะทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนความคิดและความเชื่อของคนในชุมชนนั้น ๆ

7) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียน เป็นการฝึกให้รู้จักการทำงานในฐานะผู้บริหาร ซึ่งเป็นการเตรียมผู้บริหารในอนาคตต่อไป

8) การลาหยุดเพื่อศึกษาต่อหลังจากที่ทำงานพอสมควรแล้ว การลาศึกษาต่อหลังจากที่ทำงานแล้วเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะจะทำให้ได้รับประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วเป็นรากฐานที่จะเข้าแก้ปัญหาต่อไป

9) การติดตามความเจริญก้าวหน้าของตนเอง ทุกคนควรได้รับการประเมินผลความเจริญของตนเอง วิธีที่จะดูความเจริญก้าวหน้าของตนเองนั้นมีหลายประการ เช่น การสนทนากับผู้อื่น เราจะได้ทราบว่าการทำงานเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพดี หรือไม่ดีกว่าเขา

2. กิจกรรมที่ครูประจำการได้รับการพัฒนาที่จัดเป็นหมู่คณะร่วมกับกิจกรรมอื่น ซึ่งหมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

1) การประชุมคณะครูในโรงเรียนเพื่อการปฐมนิเทศ เพื่อเสริมสร้างความเจริญด้านวิชาการและเพื่อการบริหารด้านอื่น เช่น ประชุมสั่งการ อภิปรายปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

2) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพบปะกัน การประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติในระหว่างผู้มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหานั้นร่วมกัน

3) การปฏิบัติงานก่อนเปิดภาคเรียน ก่อนเปิดภาคเรียนในปีการศึกษาใหม่ โรงเรียนมักจะให้ครูมาทำงานล่วงหน้า 1 สัปดาห์ ในระยะนั้นจะประชุมปรึกษาหารืองานที่จะทำในตอนเปิดภาคเรียน เพื่อซักซ้อมความเข้าใจงานที่จะทำต่อไป

4) การจัดครูในรูปกรรมการต่าง ๆ เช่น กรรมการจัดทำประมวลการสอน กรรมการดูแลความปลอดภัยให้นักเรียน คณะครูได้ลงมือกระทำเองซึ่งเน้นการฝึกหัดครูให้รู้จักการทำงานร่วมกัน เป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพของตนเองให้สูงขึ้น

5) การแจกข่าวสารของโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีครูจำนวนมากขึ้นสมควรมีการจัดทำข่าวสารความเคลื่อนไหวด้านวิชาการ และการบริหารด้านอื่น ๆ เป็น ข่าวสารจากในและนอกโรงเรียนโดยกรรมการคณะครูเอง ออกหนังสือส่งถึงครู อาจจะเดือนละ 1 ครั้ง หรือ 15 วันต่อครั้ง

สตูปล์ และราฟเฟอร์ตี (Stoops and Rafferty. 1977 : 433) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การศึกษาจากสถาบัน ในด้านการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยโครงการพัฒนาครูที่หน่วยงานในการบริหารการศึกษา จัดให้มีขึ้นเพื่อแก้ปัญหาบางประการ
2. การลาศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ด้วยการเข้าไปรับการศึกษาในมหาวิทยาลัยในภาคฤดูร้อน หรือลาศึกษาต่อในภาคปกติ
3. การดูงาน เป็นการหาประสบการณ์จากหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเอง
4. การพบปะกันระหว่างครู โดยส่งเสริมให้ครูที่สอนในระดับเดียวกัน พบปะหารือกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
5. การเยี่ยมเยียนระหว่างครูด้วยกันในโรงเรียน เป็นการส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสนสังเกตการสอนของกันและกัน เพื่อปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น
6. การพิมพ์เผยแพร่ความรู้ทางวิชาชีพ เป็นการส่งเสริมให้ครูได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม หรือส่งเสริมให้ครูได้เขียนบทความ หรือตำราออกเผยแพร่

การพัฒนาบุคลากรด้านการสอนของครู

นิพนธ์ กินวงศ์ (2523 : 68 - 76) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษา ซึ่งเป็นคำกล่าวที่ให้ความสำคัญต่องานวิชาการมาก หน้าที่ของโรงเรียนคือ การให้ความรู้ทางวิชาการแก่นักเรียนเป็นสำคัญ แต่การที่โรงเรียนจะสามารถทำหน้าที่ด้านนี้ได้อย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญแก่งานวิชาการ และเข้าใจขอบเขตของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเป็นอย่างดี งานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการที่สำคัญมีดังนี้ คือ

1. งานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน
2. งานปรับปรุงการเรียนการสอน
3. งานด้านวัดผลและประเมินผล

ชาญชัย สวัสดิ์ธสีมา , เชิดวิทย์ ฤทธิประศาสน์ และเสาวลักษณ์ สิงห์ไกรวิน (2524 : 25 - 35) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรครูด้านการสอนโดย แยกความสามารถออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านสื่อการเรียน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน

สมนึก ประเสริฐपालิฉัตร (2532 : 1 - 15) ให้ความเห็นว่า ในการที่ครูมัธยมศึกษา จะสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ซึ่งสรุปได้ 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน ด้านการวางแผนการเรียนการสอน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นว่า การพัฒนาบุคลากรครูเพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานนั้น สามารถกระทำได้หลาย ๆ วิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม และความต้องการของครูเป็นหลักสำคัญ

ประโยชน์ของการพัฒนาบุคลากร

ทวิบูรณี หอมเย็น (2526 : 36) มัลลี และประชุม รอดประเสริฐ (2528 : 139 - 141) ต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การพัฒนาบุคลากรนั้นมีประโยชน์ 2 ประการ คือ

1. ประโยชน์ที่องค์กรหรือหน่วยงานได้รับ ได้แก่ องค์กรได้รับความมีประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อความสำเร็จตามเป้าหมายในปัจจุบันและระยะยาว เพิ่มผลผลิตให้สูงขึ้น ลดข้อผิดพลาดต่าง ๆ ให้น้อยลง ประหยัดทั้งเวลาและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ รวมทั้งต้นทุนในการผลิตด้วย การพัฒนาระบบการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หากเป็นสถานศึกษาก็จะเพิ่มประสิทธิภาพการประสานงานภายในโรงเรียน ก่อให้เกิดความสนใจสำหรับโครงการใหม่ ๆ ที่จัดขึ้น สามารถกำหนดมาตรฐานกระบวนการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพวิธีการสอนของครู-อาจารย์ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ สามารถใช้ประโยชน์กำลังงานของบุคลากรได้สูงสุด โรงเรียนสามารถบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่กำหนดไว้ เป็นต้น

2. ประโยชน์ที่บุคลากรได้รับ ได้แก่ ความแน่ใจว่าจะมีโอกาสดำรงตำแหน่งได้สำเร็จมีความปลอดภัยในงานปัจจุบัน และมีโอกาสขยายศักยภาพออกไปในอนาคต เป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ บุคลากรทุกคนมีโอกาสยกระดับความรู้ ความสามารถ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง เป็นการเตรียมตัวเพื่อความก้าวหน้าในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง เป็นโอกาสที่จะปรับปรุงเท่าที่ บุคลิกภาพ เพื่อความเหมาะสม เกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

สุวรรณี ศรีคุณ (2521) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาด้านวิชาการของครูอาจารย์วิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการพัฒนาอาจารย์ด้านวิชาการระหว่างอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรี กับอาจารย์วุฒิสองปริญญาตรีแตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการส่งเสริมให้อาจารย์มีโอกาสดูแลนักเรียน นั้นคือ อาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาตรี ประสบกับปัญหาในการส่งเสริมให้อาจารย์มีโอกาสดูแลนักเรียน เพื่อเพิ่มวุฒิ มากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิสองปริญญาตรี นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์ที่สอนในระดับภาคต่าง กันมีความต้องการพัฒนาด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในด้านการส่งเสริม การวิจัยและการพิมพ์เผยแพร่คู่มือการสอน

สุรพล อรุณรัตน์ (2528) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการพัฒนาด้านตนเองของ ข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนในส่วนกลาง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนในส่วนกลาง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ต่างก็มีความต้องการการพัฒนาด้านตนเองในด้านลักษณะทั่ว ๆ ไปเหมือนกันในเรื่อง การเข้าฟังบรรยายพิเศษในเรื่องที่สนใจ การสังเกตข้อผิดพลาดจากการปฏิบัติงานแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข การฟังวิทยุโทรทัศน์ และการฝึกเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ส่วนด้านความรู้พื้นฐาน ข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และข้าราชการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด มีความต้องการพัฒนามากกว่าข้าราชการในส่วนกลางด้วย คือ ข้าราชการระดับปฏิบัติ ส่วนแนวโน้มการพัฒนาอย่างขาดการกำหนดทิศทางในการพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมกัน

ประสารณ์ ด้านสกุลเจริญ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาบุคลากรของ ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี พบว่า ครูมีความ ต้องการพัฒนาด้านตนเอง ทั้งด้านหลักสูตรและองค์ประกอบหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และด้านนิเทศการศึกษา อยู่ในเกณฑ์มากทุกด้าน

สมศรี กิจพิทักษ์ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการได้รับการพัฒนาของผู้บริหาร โรงเรียนคาทอลิก สังกัดมณฑลกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ทำหน้าที่บริหาร และผู้ทำหน้าที่ ช่วยบริหารโรงเรียนคาทอลิก สังกัดมณฑลกรุงเทพฯ ทุกคนมีความต้องการได้รับการพัฒนา ความรู้ด้านต่าง ๆ 5 ด้าน ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการจัดองค์การเป็นความรู้ที่ ต้องการมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล การเป็นผู้นำ การบริหารงาน วิชาการ และด้านการบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ

สมนึก ประเสริฐปาสีรัตน์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านการปฏิบัติการสอนของครูมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้ ความเข้าใจนักเรียน สมรรถภาพด้านการวางแผนการเรียนการสอน และสมรรถภาพด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด 5 ด้าน

2. ครูชายกับครูหญิงมีความต้องการแตกต่างกันในด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน ครูผู้ต่ำกว่าปริญญาตรีกับครูผู้ปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีความต้องการแตกต่างกันในด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการแตกต่างกันในด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน และด้านการวัดผลการเรียนการสอน ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความต้องการแตกต่างกันในด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน,

3. สำหรับครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี และ 11 - 20 ปี มีความต้องการแตกต่างกันในด้านความรู้ความเข้าใจนักเรียน ด้านวิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ส่วนในด้านวางแผนการเรียนการสอน และด้านสื่อการเรียนการสอนนั้น ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีความต้องการแตกต่างกันกับครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11 - 20 ปี,

บุญเหลือ กองทอง (2533) ได้ศึกษาความต้องการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพในการทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9 , 10 และ 11 พบว่า ผู้บริหาร ครูสายการสอน และครูสายบริหาร ทั้ง 3 กลุ่ม ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อวิธีการพัฒนาความรู้โดยการศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐ การศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ การศึกษาดูงานในสถานประกอบการทั้งในและต่างประเทศ การสัมมนาทางวิชาการ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เป็นครั้งคราว การประชุมเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งการอบรมให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นระยะเวลายาวนาน สำหรับรูปแบบที่ควรจะใช้ในการพัฒนาบุคลากรของวิทยาลัยสังกัดกรมอาชีวศึกษา ส่วนใหญ่เห็น

ตรงกันว่า รูปแบบการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ควรเป็นโปรแกรมยาว จัดในช่วงใดช่วงหนึ่งของสัปดาห์ติดต่อกัน 1 - 2 สัปดาห์ หรืออาจเป็นโปรแกรมสั้น ๆ จัดเฉพาะวันหยุด 1 - 2 วัน โดยจัดหลักสูตรให้ต่อเนื่อง และถือลักษณะงานที่บุคลากรรับผิดชอบ หรือปฏิบัติอยู่เป็นแนวทางการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ฝึกการปฏิบัติทักษะใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่เดียวกันก็สอดคล้องการสร้างความจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีมด้วย

โสภณ สารธรรม (2533) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษาในทรรณะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษา ในทรรณะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ด้านพัฒนาโดยตนเอง ด้านพัฒนาโดยโรงเรียนจัด และด้านพัฒนาโดยหน่วยงานเจ้าสังกัด หรือหน่วยงานอื่นจัด อยู่ในระดับมาก

ชัยศักดิ์ เกษามูล (2534) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรครูในด้านการพัฒนาตนเองส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แต่ในด้านการพัฒนาตนเองในเรื่องการวางแผนในชีวิตราชการ การเตรียมการสอน และการให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียนและผู้บริหารอยู่ในระดับสูง

ประกาศรี อัมวณิช (2539) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการพัฒนาตนเองด้านความรู้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเองด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านความรู้ทั่วไป และด้านความรู้วิชาชีพเฉพาะทาง อยู่ในระดับมาก และข้าราชการที่มีอายุ วุฒิการศึกษา ลักษณะงานที่ปฏิบัติต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับความรู้ในการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกัน

จามิกร นิภากุล (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า ความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของนักวิชาการ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน อยู่ในระดับมาก นักวิชาการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด

ที่มี เพศ อายุ วุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่นักวิชาการ ฝ่ายที่ปฏิบัติงานในปัจจุบัน การได้รับการฝึกอบรมในงานนักวิชาการศึกษาต่างกัน มีความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชอชจี ดีสินธุ์ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจความสนใจในกิจกรรมเสริมความรู้และทักษะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า ความสนใจของครูเรียงตามลำดับ ดังนี้ กิจกรรมเสริมความรู้ทางวิชาการ กิจกรรมด้านสุขภาพและพละนันทนาการ กิจกรรมด้านนันทนาการและบันเทิง และกิจกรรมเสริมความรู้และทักษะด้านอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกตามตัวแปรอิสระได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และกลุ่มโรงเรียน พบว่า ครูเพศชายให้ความสนใจสูงกว่าครูเพศหญิง ในกิจกรรมเสริมความรู้ทางวิชาการ และกิจกรรมเสริมความรู้และทักษะอาชีพ ครูที่มีอายุอายุมาก ให้ความสนใจในกิจกรรมเสริมความรู้ทางวิชาการสูงกว่าครูที่มีอายุปานกลาง ครูที่มีวุฒิปริญญาตรี มีความสนใจในกิจกรรมด้านนันทนาการและบันเทิง กับกิจกรรมด้านสุขภาพ พละนันทนาการ สูงกว่าครูอีก 2 กลุ่ม และครูกลุ่มโรงเรียนบางกะปิพัฒนาให้ความสนใจในกิจกรรมทั้ง 4 ประเภท สูงกว่าครูในโรงเรียนอีก 2 กลุ่ม

วันสาธิต ศรีสุวรรณ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ พบว่า นักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ มีความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวม และรายด้าน อยู่ในระดับมาก และนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอที่มี เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งที่ปฏิบัติงาน ภาคภูมิศาสตร์ที่ปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความต้องการทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนอกจากนี้ยังพบว่า นักวิชาการศึกษาที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กรมสามัญศึกษา (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การกำกับติดตามการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ 2540 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษานปัจจุบัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นดังนี้

1) ผลการดำเนินงานปฏิรูปด้านโรงเรียนและสถานศึกษาพบว่า รายการที่เป็นส่วนประกอบของการดำเนินงานปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ทั้ง 15 รายการ โดยภาพรวมมีความพึงพอใจในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2) ผลการดำเนินงานปฏิรูปด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่า รายการที่เป็นส่วนประกอบของการดำเนินงานปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้ง 7 รายการ โดยภาพรวมนั้นผู้บริหารมีความพึงพอใจในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

3) ผลการดำเนินงานปฏิรูปด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พบว่าโรงเรียนส่วนมากพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามรายวิชาในหลักสูตร พัฒนาให้มีรายวิชาเพิ่มเติมและสอนตามหลักสูตรปกติ โดยภาพรวมผู้บริหารมีความพึงพอใจในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

4) ผลการดำเนินงานปฏิรูปด้านระบบบริหารการศึกษาพบว่า รายการที่เป็นส่วนประกอบของการดำเนินการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ทั้ง 5 รายการ โดยภาพรวมผู้บริหารมีความพึงพอใจในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ความคิดเห็นของครู - อาจารย์ ต่อการดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้กำกับ ติดตาม การดำเนินงานตามแนวปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยในต่างประเทศ

สตีค และเฟรดเดอริค (Steig and Frederick. 1969 : 7) ได้กล่าวถึงสมาคมการศึกษาแห่งรัฐอิลลินอยส์ ซึ่งได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิค และวิธีการส่งเสริมครูประจำการ เรียงตามลำดับดังนี้ การประชุมปรึกษา การศึกษาจากสถาบัน การประชุมในหมวดวิชา การพบปะระหว่างผู้มีอาชีพครูด้วยกัน การประชุมแนะนำ การแลกเปลี่ยนการสอน การจัดนิทรรศการ การประเมินผลงานของตนเอง

ในปีเดียวกัน กัสโลว์ (Kaslow. 1969 : 1119-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการจัดส่งเสริมครูประจำการจากเอกสาร ปี ค.ศ.1956-1969 ได้ให้ข้อคิดว่าการจัดโปรแกรมการส่งเสริมครูประจำการจำเป็นต้องคำนึงถึงมนุษย์สัมพันธ์ กระบวนการเรียนการสอน การเปลี่ยนทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

คลาร์ค (Clark. 1970 : 2767-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประเมินผลการเลือกวิธีการจัดอบรมส่งเสริมครูประจำการ ผลการวิจัยพบว่า วิธีการอบรมส่งเสริมครูประจำการที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และขอบเขตที่เหมาะสม โดยได้เสนอแนะว่าการวางแผนปรับปรุงคุณภาพครูประจำการควรเริ่มต้นจากปัญหาความต้องการของครู วิธีการต่าง ๆ ที่จะส่งเสริมครูประจำการได้มีกำหนดเป้าหมายเฉพาะอย่าง และจำเป็นจะต้องมีการวางแผนในการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ซิสสัน (Scissons. 1982 : 27) ได้สร้างรูปแบบการประเมินความต้องการทางการศึกษาของบุคคลโดยตั้งอยู่บนฐานของการประเมินตนเอง (Self - Assessment) ซิสสันได้กำหนดนิยามความต้องการทางการศึกษาว่า ประกอบด้วยความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านสมรรถภาพพื้นฐาน องค์ประกอบด้านความเกี่ยวข้องและองค์ประกอบด้านแรงจูงใจ การกำหนดความต้องการทางการศึกษา กระทำโดยวัดปริมาณของแต่ละองค์ประกอบแล้ว ใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์หาความสัมพันธ์ร่วมกันขององค์ประกอบความต้องการทั้ง 3 นั้น แล้วนำค่าความสัมพันธ์ร่วมกันขององค์ประกอบความต้องการทั้ง 3 มาเรียงลำดับความสำคัญเป็นความต้องการทางการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ที่ซิสสันใช้ในการทดลองรูปแบบการประเมินความต้องการทางการศึกษา ได้แก่ ลูกจ้างธุรกิจต่าง ๆ จำนวน 700 ประเภทธุรกิจโนเวสเทอร์น แคนาดาซิตี (Western Canada City) กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว เป็นสมาชิกของคณะกรรมการการค้าท้องถิ่น (Local Board of Trade) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่ามี 6 ระดับ สร้างจากการวิเคราะห์งานที่ลูกจ้างจะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ นำไปสร้างเป็นแบบสอบถามวัดองค์ประกอบความต้องการทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสมรรถภาพพื้นฐานในปัจจุบัน ด้านสมรรถภาพพื้นฐานที่คาดหวังหรือเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ และแรงจูงใจของบุคคลต่อกิจกรรมนั้น ๆ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม แบบ

ดิสคริมิแนนท์อะนาลิซิส (Discriminant analysis) ร่วมกับ คาโนนิคัล อะนาลิซิส (Canonical analysis) ผลสรุปคือ ความต้องการทางการศึกษาซึ่งกำหนดโดยไอ้องค์ประกอบความต้องการที่ต่างกัน จะให้ผลความต้องการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรืออีกนัยหนึ่งองค์ประกอบความต้องการแต่ละองค์ประกอบเป็นอิสระต่อกัน ในการกำหนดความสำคัญของความต้องการ

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า บุคลากรขององค์การใดก็ตามย่อมมีความต้องการในการศึกษาหาความรู้ เพื่อนำเอาความรู้มาใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อให้องค์การที่เขาปฏิบัติงานอยู่ได้รับประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้รูปแบบและวิธีการในการพัฒนาอาจแตกต่างกัน ส่วนเป้าหมายขององค์การทุกองค์การย่อมไม่แตกต่างกัน คือ ต้องการให้หน่วยงานและองค์การได้รับประโยชน์จากการปฏิบัติงานของบุคลากรสูงสุด เพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม มีการเก็บข้อมูล 2 ครั้ง ครั้งแรกใช้แบบสอบถามปลายเปิด ให้นักกลุ่มตัวอย่างระบุความต้องการความรู้และทักษะที่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นในการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถระบุความต้องการนั้นได้อย่างอิสระ และในครั้งที่ 2 เป็นการนำความคิดเห็นจากครั้งที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่าแล้ว ให้นักกลุ่มตัวอย่างกำหนดน้ำหนักของเนื้อหาของความรู้และทักษะที่ต้องการ เพื่อนำไปคำนวณค่าทางสถิติต่อไป

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 11 แห่งของจังหวัดนครนายก ซึ่งในปีงบประมาณ 2540 มีจำนวนครูทั้งสิ้นรวม 584 คน ดังรายละเอียดที่นำเสนอในบทที่ 1

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ต้องจัดทำเป็น 2 รอบ ให้นักกลุ่มตัวอย่างกับวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดต้องการความคิดเห็นของครูที่มีลักษณะหลากหลาย จึงใช้ครูทั้งหมด คือ 584 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 450 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.05 ของจำนวนครูทั้งหมด

2. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 ดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางสำเร็จของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan.1970 : 607-608) จากจำนวนประชากร 584 คน ตั้งระดับความเชื่อมั่นที่ .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 234 คน คิดเป็นร้อยละ 42.08 ของประชากร

2) คำนวณอัตราส่วนประชากรต่อกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 584 คน ต่อ 234 คน หรืออัตราส่วน 2.92 : 1.17 แล้วทำการปรับให้เป็นอัตราส่วนที่ลงตัว จะได้อัตราส่วน 2 : 1 โดยประมาณ

3) ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) ในอัตราส่วน 2 : 1 โดยนำบัญชีรายชื่อของครูแต่ละโรงเรียนมาทำการสุ่มโดยเลือกไว้ 1 คน และเว้น 1 คน สลับกันไปจนจบตามบัญชีรายชื่อ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 2 ต่อไปนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแยกตามเพศและโรงเรียน

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมด			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1	โรงเรียนนครนายกวิทยาคม	54	86	140	27	43	70
2	โรงเรียนนวมราชานุสรณ์	26	41	67	13	20	33
3	โรงเรียนปิยชาติพัฒนา	28	40	68	14	20	34
4	โรงเรียนเมืองนครนายก	15	26	41	7	13	20
5	โรงเรียนมัธยมศรีจุฬา	4	6	10	2	3	5
6	โรงเรียนปากพลีวิทยาการ	23	26	49	11	13	24
7	โรงเรียนบ้านนา"นายกพิทยากร"	44	56	100	22	28	50
8	โรงเรียนเขาเพิ่มนารีผลวิทยา	10	12	22	5	6	11

ตาราง 2 (ต่อ)

ลำดับที่	โรงเรียน	จำนวนครูทั้งหมด			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
9	โรงเรียนเลขาธรรมกิตติวิทยาคม	9	2	11	4	1	5
10	โรงเรียนองครักษ์	29	35	64	15	17	32
11	โรงเรียนภัทรพิทยาคารย์	3	9	12	2	4	6
รวม		245	339	584	122	168	290

จากตาราง 2 ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 290 คน คิดเป็นร้อยละ 49.66 ของครูทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความต้องการของครูเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเป็น 2 ชุด ใช้เก็บข้อมูล 2 รอบ มีดังนี้

แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลรอบที่ 1

มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ำให้ครูแต่ละคนเขียนเนื้อหาความต้องการความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามความต้องการของตน หรือที่คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครนายก โดยแยกเนื้อหาเป็น 4 ด้าน ำให้ระบุเนื้อหาในแต่ละด้าน มาด้านละ 5 เรื่อง ดังนี้

1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลรอบที่ 2

นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 มาจัดเป็นแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยดำเนินการดังนี้

1. นำคำตอบที่ได้จากรอบที่ 1 มาทำการแจกแจงความถี่แล้วจัดเรียงลำดับเนื้อหาแต่ละด้านจากที่มีความถี่สูงสุดไปต่ำสุด รายละเอียดดังตาราง 14 (ภาคผนวก)

2. นำคำตอบที่มีความถี่สูงสุดด้านละ 10 ข้อ มาจัดทำเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ช่วงคะแนน เรียงจากระดับความต้องการน้อยที่สุดไปมากที่สุด ได้ข้อคำถามรวม 40 ข้อ

3. แบบสอบถามรอบที่ 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง () ซึ่งตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 35 ปี

() 36 - 50 ปี

() 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในตารางในแต่ละข้อความโดยพิจารณาว่าท่านมีความ
ต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ในแต่ละด้านตามระดับความต้องการของท่าน

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
	1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา					
1	ความรู้เกี่ยวกับการจัดบรรยากาศในการเรียน					
2	ความรู้เกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
3						
4						
5						
	ฯลฯ					

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1 น้อย ที่สุด	2 น้อย	3 ปาน กลาง	4 มาก	5 มาก ที่สุด
	2.ด้านการปรับปรุงและบุคลากรทางการศึกษา					
1	ความรู้เกี่ยวกับวิธีวิจัยและการทำผลงานวิชาการ					
2	ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์					
3						
4						
5						
	ฯลฯ					
	3.ด้านการปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน					
1	ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน					
2	ความรู้เกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา					
3						
4						
5						
	ฯลฯ					

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
	4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา					
1	ความรู้เกี่ยวกับสายงานการบริหารการศึกษา					
2	ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน					
3						
4						
5						
	ฯลฯ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติม

โปรดแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งอาจเป็นเนื้อหาหรือวิธีการที่ควรจัด ปัญหา-อุปสรรค ข้อสังเกต หรือข้อแนะนำต่าง ๆ ซึ่งท่านสามารถเขียนได้โดยเสรีในที่ว่างข้างล่างนี้

.....

.....

.....

.....

วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดนครนายกทั้ง 11 โรงเรียน ด้วยตนเอง โดยขอให้ทางโรงเรียนช่วยแจกแบบสอบถาม ให้ทั้งรอบที่ 1 และรอบที่ 2 แล้วนัดหมายไปขอรับแบบสอบถามกลับคืนมาหลังจากการตอบ เรียบร้อยแล้ว

การแจกแบบสอบถามรอบแรกได้เริ่มแจกเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2540 ได้แจก แบบสอบถามรวมทั้งหมด 584 ชุด ได้กลับคืนมา จำนวน 450 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.05 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การแจกแบบสอบถามในรอบที่ 2 ดำเนินการในวันที่ 28 มกราคม 2541 โดยแจก แบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ทั้ง 11 โรงเรียน จำนวน 290 คน แล้วไปขอรับคืน ภายใน 1 สัปดาห์ ได้รับแบบสอบถามกลับมาครบทั้ง 290 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนแล้ว นักมาตรวัดคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการ แจกแจงความถี่แล้วคำนวณค่าร้อยละ

2. ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้แก่ ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นใน การปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ช่วงคะแนน ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1) คำนวณค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบน มาตรฐาน เป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

2) ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามสมมติฐาน ด้วยการ ทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) แล้วแต่กรณี

3) ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดทำการวิเคราะห์ โดยการจำแนกคำตอบตามเนื้อหา แล้วทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละของคำตอบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษา
3. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู

ตอนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์เป็นข้อมูลจากแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม
รวมทั้งสิ้น 290 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนครูทั้งหมด ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ
แบบสอบถามแสดงในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ข้อมูลส่วนตัวของครูกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	290	100.00
1. เพศ		
1) ชาย	122	42.10
2) หญิง	168	57.90
2. อายุ		
1)อายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี)	41	14.10
2) อายุปานกลาง (36-50 ปี)	230	79.30
3) อายุมาก (51 ปีขึ้นไป)	19	6.60
3. วุฒិการศึกษา		
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	4.80
2) ปริญญาตรี	260	89.70
3) สูงกว่าปริญญาตรี	16	5.50

จากตาราง 3 มีกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 290 คน แยกเป็น ครูชาย 122 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 และครูหญิง 168 คน คิดเป็นร้อยละ 57.90 เมื่อแยกตามอายุจะได้ ครูอายุน้อย คือ ต่ำกว่า 35 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 อายุปานกลาง คือ ระหว่าง 36-50 ปี จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 79.30 และอายุมาก คือ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60 และเมื่อแยกตามวุฒิการศึกษา เป็นครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.80 วุฒิปริญญาตรี จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 89.70 และวุฒิส่งกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50

ตอนที่ 2 : ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ข้อมูลที่น่าสนใจตอนนี้เป็นความต้องการของครูเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ช่วงคะแนน โดยมีน้ำหนักคะแนนเรียงจาก 1 - 5 จากความต้องการน้อยที่สุดถึงมากที่สุด

สถิติที่น่าสนใจตอนนี้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความ ต้องการเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน เพื่อให้การนำเสนอมีความชัดเจนได้ปรับคะแนนเฉลี่ยเป็น 3 ระดับ คือ 1.00 - 2.33 หมายถึง มีความต้องการในระดับน้อย 2.34 - 3.66 หมายถึง มีความต้องการในระดับปานกลาง และ 3.67 - 5.00 หมายถึง มีความต้องการในระดับมาก และเพื่อให้การนำเสนอผลมีความชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้นำค่าเฉลี่ยเสนอ ในรูปแบบภูมิ (Profile) ประกอบในแต่ละข้อ ดังแสดงในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูป
การศึกษาของครู แยกเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับ ความต้องการ			
			น้อย	ปาน กลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา						
1) การจัดบรรยากาศการเรียน	4.35	0.85				
2) การจัดสิ่งแวดล้อมโรงเรียน	4.34	0.86				
3) การจัดอาคารสถานที่	4.22	0.86				
4) การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน	4.44	0.75				
5) ความรู้เกี่ยวกับการจัดป้ายนิเทศ	4.08	0.85				
6) การจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน	4.30	0.75				
7) สภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น	3.88	0.77				
8) สภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น	3.84	0.87				
9) ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.99	0.80				
10) การบริหารโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.17	0.85				
เฉลี่ยด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา	4.16	0.82				

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความต้องการ			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
2. ด้านการปฏิบัติและบุคลากรทางการศึกษา						
11) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	4.27	0.74				
12) ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ	3.98	0.80				
13) ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสาขาต่าง ๆ	4.04	0.79				
14) การทำผลงานทางวิชาการ	3.96	0.85				
15) ความรู้เกี่ยวกับวิชาการในสาขาต่าง ๆ	4.03	0.75				
16) ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์	4.12	0.68				
17) วิธีการวิจัย	3.98	0.85				
18) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและ ความรับผิดชอบของครู	4.37	0.72				
19) ความรู้ด้านกฎหมาย	3.95	0.76				
20) การเมือง การปกครอง	3.95	0.85				
เฉลี่ยด้านการปฏิบัติและบุคลากร ทางการศึกษา	4.07	0.77				

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความต้องการ			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน						
21) เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ	4.34	0.69				
22) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.42	0.64				
23) วิธีการวัดผล	4.33	0.66				
24) วิธีการประเมินผล	4.26	0.67				
25) การประเมินจากแฟ้มผลงานของนักเรียน(Portfolio Assessment)	4.10	0.86				
26) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	4.18	0.70				
27) การสร้างสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.31	0.72				
28) การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	4.34	0.70				
29) จิตวิทยาการเรียนการสอน	4.24	0.67				
30. การสร้างหลักสูตรอาชีพในท้องถิ่น	4.09	0.76				
เฉลี่ยด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน	4.26	0.70				

ตาราง 4 (ต่อ)

เนื้อหา	$\bar{X}$	S.D.	แผนภูมิแสดงระดับความต้องการ			
			น้อย	ปานกลาง	มาก	
			1.00	2.33	3.66	5.00
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา						
31) สายงานการบริหารการศึกษา	4.07	0.72				
32) ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน	4.17	0.72				
33) การบริหารงานฝ่ายวิชาการ	4.13	0.79				
34) การบริหารงานบุคคล	4.13	0.78				
35) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน	4.18	0.75				
36) การบริการทั่วไป	4.06	0.80				
37) การบริหารงานการเงินและพัสดุ	4.04	0.72				
38) เทคนิคการบริหารงาน	4.10	0.76				
39) การบริหารงานฝ่ายปกครอง	4.03	0.72				
40) การบริหารงานฝ่ายบริการ	3.97	0.77				
เฉลี่ยด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา	4.09	0.75				
เฉลี่ยรวมทุกด้าน	4.15	0.76				

จากตาราง 4 สรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการโดยรวม

เฉลี่ยความต้องการในเนื้อหาทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 4.14 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถจัดเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้ดังนี้

- 1) ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.26$)
- 2) ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$)
- 3) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$)
- 4) ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$)

2. ความต้องการเป็นรายข้อ

จากข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ ใน 4 ด้าน พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยความต้องการอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา

- 1) การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน ($\bar{X} = 4.44$)
- 2) การจัดบรรยากาศในการเรียน ($\bar{X} = 4.35$)
- 3) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.34$)
- 4) การจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน ($\bar{X} = 4.30$)
- 5) การจัดอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.22$)
- 6) การบริหารโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ($\bar{X} = 4.17$)
- 7) ความรู้เกี่ยวกับการจัดป้ายนิเทศ ($\bar{X} = 4.08$)
- 8) ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.99$)
- 9) สภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.88$)
- 10) สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.84$)

2.2 ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา

- 1) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบของครู ($\bar{X} = 4.37$)
- 2) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ($\bar{X} = 4.27$)
- 3) ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.12$)
- 4) ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.04$)
- 5) ความรู้เกี่ยวกับวิชาการในสาขาต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.03$)
- 6) วิธีการวิจัย ($\bar{X} = 3.98$)
- 7) ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.98$)
- 8) การทำผลงานทางวิชาการ ($\bar{X} = 3.96$)
- 9) ความรู้ด้านกฎหมาย ($\bar{X} = 3.95$)
- 10) การเมือง การปกครอง ($\bar{X} = 3.95$)

2.3 ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.42$)
- 2) เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.34$)
- 3) การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.34$)
- 4) วิธีการวัดผล ($\bar{X} = 4.33$)
- 5) การสร้างสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.31$)
- 6) วิธีการประเมินผล ($\bar{X} = 4.26$)
- 7) จิตวิทยาการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.24$)
- 8) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ($\bar{X} = 4.18$)
- 9) การประเมินจากแฟ้มผลงานของนักเรียน (Portfolio Assessment)
($\bar{X} = 4.10$)
- 10) การสร้างหลักสูตรอาชีพในท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.09$)

2.4 ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

- 1) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ($\bar{x} = 4.18$)
- 2) ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.17$)
- 3) การบริหารงานฝ่ายวิชาการ ($\bar{x} = 4.13$)
- 4) การบริหารงานบุคคล ($\bar{x} = 4.13$)
- 5) เทคนิคการบริหารงาน ($\bar{x} = 4.10$)
- 6) สายงานบริหารการศึกษา ($\bar{x} = 4.07$)
- 7) การบริหารงานทั่วไป ($\bar{x} = 4.06$)
- 8) การบริหารงานการเงินและพัสดุ ($\bar{x} = 4.04$)
- 9) การบริหารงานฝ่ายปกครอง ($\bar{x} = 4.03$)
- 10) การบริหารงานฝ่ายบริการ ($\bar{x} = 3.97$)

ตอนที่ 3 : เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ เป็นการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความต้องการความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิรูปทางการศึกษา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระ ในการนำเสนอได้แยกเป็น 4 ตอนย่อย ดังนี้

- 3.1 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามเพศ
- 3.2 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามอายุ
- 3.3 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ผลการเปรียบเทียบทั้ง 3 ตอนย่อยข้างต้น มีดังต่อไปนี้

3.1 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามเพศ

ในการศึกษานี้ได้แบ่งครูออกตามเพศเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย มีจำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 42.10 และเพศหญิง จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 57.90 การเปรียบเทียบในตอนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ครูที่มีเพศต่างกันมีความต้องการความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปรับปรุงการศึกษาทั้ง 4 ด้านในระดับที่แตกต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางปรับปรุง การศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามเพศ

เพศ/ด้านการเปรียบเทียบ	ค่าสถิติพื้นฐาน			t
	N	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการปรับปรุงโรงเรียนและสถานศึกษา				
1) ชาย	122	4.25	0.53	2.28*
2) หญิง	168	4.10	0.56	
2.ด้านการปรับปรุงครูและบุคลากรทางการศึกษา				
1) ชาย	122	4.51	0.54	0.83
2) หญิง	168	4.46	0.54	

ตาราง 5 (ต่อ)

เพศ/ด้านการเปรียบเทียบ	ค่าสถิติพื้นฐาน			t
	N	$\bar{X}$	S.D.	
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน				
1) ชาย	122	4.26	0.49	0.01
2) หญิง	168	4.26	0.46	
4 ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา				
1) ชาย	122	4.10	0.57	0.46
2) หญิง	168	4.07	0.52	
5. รวมทั้ง 4 ด้าน				
1) ชาย	122	4.17	0.45	0.99
2) หญิง	168	4.12	0.42	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบในตาราง 5 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เพียงด้านเดียว คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($t = 2.28^*$) ซึ่งค่าเฉลี่ยของครูชายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของครูหญิง ($\bar{X} = 4.25$ และ $\bar{X} = 4.10$ ตามลำดับ) ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา กับความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.2 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามอายุ

ในการศึกษานี้ได้แบ่งครูตามกลุ่มอายุออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอายุน้อย ได้แก่ อายุต่ำกว่า 35 ปี มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 14.10 กลุ่มอายุปานกลาง ได้แก่ อายุระหว่าง 36-50 ปี มีจำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 79.30 และกลุ่มอายุมาก ได้แก่ อายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.60 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การเปรียบเทียบในตอนนี้เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ครูที่มีอายุต่างกันมีความต้องการความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปทางการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในระดับที่แตกต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 6 และตาราง 7 ต่อไปนี้

ตาราง 6 ค่าสถิติพื้นฐานของความ ต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามอายุ

ด้าน/กลุ่มอายุ	N	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการปฏิปรงเรียนและสถานศึกษา			
1) กลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี)	41	3.91	0.62
2) กลุ่มอายุปานกลาง (36-50 ปี)	230	4.20	0.54
3) กลุ่มอายุมาก (51 ปีขึ้นไป)	19	4.25	0.36
2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา			
1) กลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี)	41	4.37	0.51
2) กลุ่มอายุปานกลาง (36-50 ปี)	230	4.49	0.55
3) กลุ่มอายุมาก (51 ปีขึ้นไป)	19	4.59	0.37

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มอายุ	N	$\bar{X}$	S.D.
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน			
1) กลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี)	41	4.15	0.44
2) กลุ่มอายุปานกลาง (36-50 ปี)	230	4.28	0.48
3) กลุ่มอายุมาก (51 ปีขึ้นไป)	19	4.25	0.42
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา			
1) กลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี)	41	3.82	0.60
2) กลุ่มอายุปานกลาง (36-50 ปี)	230	4.13	0.53
3) กลุ่มอายุมาก (51 ปีขึ้นไป)	19	4.17	0.40
5. รวมทั้ง 4 ด้าน			
1) กลุ่มอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี)	41	3.96	0.46
2) กลุ่มอายุปานกลาง (36-50 ปี)	230	4.17	0.43
3) กลุ่มอายุมาก (51 ปีขึ้นไป)	19	4.21	0.34

ตาราง 7 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางการ
ปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามอายุ

ด้าน/แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	3.12	1.56	5.26*
ภายในกลุ่ม	287	84.97	0.30	
รวม	289	88.09		
2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.81	0.41	1.40
ภายในกลุ่ม	287	83.20	0.29	
รวม	289	84.01		
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการ การเรียนการสอน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.63	0.32	1.44
ภายในกลุ่ม	287	63.03	0.22	
รวม	289	63.66		

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	3.32	1.66	5.90*
ภายในกลุ่ม	287	80.73	0.28	
รวม	289	84.05		
5. รวมทั้ง 4 ด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	2	1.54	0.77	4.21*
ภายในกลุ่ม	287	52.38	0.18	
รวม	289	53.91		

* มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบในตาราง 7 พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใน 3 กรณี คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหาร และความ ต้องการโดยรวม ส่วนที่เหลืออีก 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับด้านที่พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้นำไปทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ ด้วยวิธีของตุกี (Tukey - HSD Procedure) ดังแสดงในตาราง 8 ต่อไปนี้

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่าง เป็นรายคู่ เมื่อจำแนกตามอายุ

ด้าน/กลุ่มอายุ		ผลการทดสอบความแตกต่าง		
1. ด้านการปรับปรุงโรงเรียนและสถานศึกษา				
		ต่ำกว่า 35 ปี	36-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.91	4.20	4.25
ต่ำกว่า 35 ปี	3.91	-	0.29*	0.34*
36-50 ปี	4.20		-	0.05
51 ปีขึ้นไป	4.25			
2. ด้านการปรับปรุงระบบบริหารการศึกษา				
		ต่ำกว่า 35 ปี	36-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.82	4.13	4.17
ต่ำกว่า 35 ปี	3.82	-	0.30*	0.35*
36-50 ปี	4.13		-	0.04
51 ปีขึ้นไป	4.17			

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน/กลุ่มอายุ		ผลการทดสอบความแตกต่าง		
3. รวมทั้ง 4 ด้าน		ต่ำกว่า 35 ปี	36-50 ปี	51 ปีขึ้นไป
	ค่าเฉลี่ย	3.96	4.17	4.21
ต่ำกว่า 35 ปี	3.96	—	0.21*	0.25*
36-50 ปี	4.17		—	0.04
51 ปีขึ้นไป	4.21			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการทดสอบในตาราง 8 ทั้ง 3 กรณี คือ ด้านการปรับปรุงโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงระบบบริหารการศึกษา และความต้องการโดยรวม ได้ผลเช่นเดียวกัน คือ กลุ่มครูอายุมาก (51 ปี ขึ้นไป) กับอายุปานกลาง (36-50 ปี) มีค่าเฉลี่ยความต้องการทั้ง 3 กรณี สูงกว่า กลุ่มครูอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการทดสอบทั้ง 3 กรณี แสดงแนวโน้มให้เห็นว่า กลุ่มครูอายุมาก และอายุปานกลาง แสดงความต้องการความรู้ในด้านการปรับปรุงโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงระบบบริหารการศึกษา และความต้องการโดยรวม สูงกว่ากลุ่มครูอายุน้อย

3.3 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จำแนกครูตามวุฒิการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ วุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.83 วุฒิปริญญาตรี จำนวน 260 คน คิดเป็นร้อยละ 89.66 และวุฒิส่งกว่าปริญญาตรี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.52 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด การเปรียบเทียบในตอนนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ในระดับที่แตกต่างกัน" ผลการเปรียบเทียบได้นำเสนอในตาราง 9 และตาราง 10 ต่อไปนี้

ตาราง 9 ค่าสถิติพื้นฐานความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้าน/วุฒิการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา			
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	4.29	0.36
2) ปริญญาตรี	260	4.15	0.56
3) สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.28	0.55
2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา			
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	4.56	0.34
2) ปริญญาตรี	260	4.47	0.55
3) สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.52	0.48

ตาราง 9 (ต่อ)

ด้าน/วุฒิการศึกษา	N	$\bar{X}$	S.D.
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน			
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	4.19	0.42
2) ปริญญาตรี	260	4.26	0.48
3) สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.36	0.42
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา			
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	4.20	0.27
2) ปริญญาตรี	260	4.08	0.55
3) สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.11	0.56
5. รวมทั้ง 4 ด้าน			
1) ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	4.20	0.28
2) ปริญญาตรี	260	4.14	0.44
3) สูงกว่าปริญญาตรี	16	4.21	0.42

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครู เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้าน/แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.51	0.25	0.83
ภายในกลุ่ม	287	87.58	0.31	
รวม	289	88.09		
2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	5.99	0.21
ภายในกลุ่ม	287	83.89	0.29	
รวม	289	84.01		
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.21	0.11	0.48
ภายในกลุ่ม	287	63.45	0.22	
รวม	289	63.66		

ตาราง 10 (ต่อ)

ด้าน/แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.21	0.10	0.35
ภายในกลุ่ม	287	83.84	0.29	
รวม	289	84.05		
5. รวมทั้ง 4 ด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	2	0.12	6.19	0.33
ภายในกลุ่ม	287	53.79	0.19	
รวม	289	53.91		

ผลการเปรียบเทียบในตาราง 10 ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 4 ด้าน และโดยรวม ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของครู ไม่ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 4 : ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูจากคำถามปลายเปิด สามารถจำแนกได้เป็น 3 เรื่อง จึงนำเสนอเป็น 3 ตอนย่อยตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู
- 4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู
- 4.3 ปัญหาและอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

4.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

ความคิดเห็นของครูซึ่งเสนอแนะความรู้และทักษะที่จำเป็นอื่น ๆ เพิ่มเติมจากคำถามที่ระบุในแบบสอบถามตอนที่ 2 สามารถจำแนกเนื้อหาได้เป็น 11 เนื้อหา ดังรายละเอียดในตาราง 11 ต่อไปนี้

ตาราง 11 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

ลำดับที่	ความรู้และทักษะ	ความถี่	ร้อยละ
1	ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต	7	17.95
2	ความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม	7	17.95
3	เทคนิคการบริหารงานในหมวดวิชาต่าง ๆ	6	15.38
4	ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัย	5	12.82
5	ความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพของนักเรียนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่	4	10.25
6	ภาวะการเป็นผู้นำทางการศึกษา	3	7.69
7	การนิเทศภายในโรงเรียน	2	5.13
8	ศิลปะการพูด	2	5.13

ตาราง 11 (ต่อ)

ลำดับที่	ความรู้และทักษะ	ความถี่	ร้อยละ
9	ศิลปะการดนตรี	1	2.56
10	ความทันสมัยของเนื้อหาบทเรียน	1	2.56
11	การปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่นักเรียน	1	2.56
	รวม	39	100.00

จากตาราง 11 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สามารถจำแนกได้ 11 เนื้อหาเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต
2. ความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม
3. เทคนิคการบริหารงานในหมวดวิชาต่าง ๆ
4. ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัย
5. ความรู้และทักษะในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพของนักเรียนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่
6. ภาวะการเป็นผู้นำทางการศึกษา
7. การนิเทศภายในโรงเรียน
8. ศิลปะการพูด
9. ศิลปะการดนตรี
10. ความทันสมัยของเนื้อหาบทเรียน
11. การปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่นักเรียน

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สามารถจำแนกได้ 17 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 12 ต่อไปนี้

ตาราง 12 ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
1	สร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู เช่น พิจารณาความดีความชอบ จัดสวัสดิการความเป็นอยู่ของครูให้ดี เพื่อป้องกันมิให้คนดี คนเก่งและมีความสามารถเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น	17	16.50
2	การจัดอบรม / ศึกษาต่อ ควรให้การส่งเสริมและจัดอย่างสม่ำเสมอ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง พร้อมทั้งหาวิธีการพัฒนาบุคลากรหลาย ๆ รูปแบบ เช่น อบรม สัมมนา ดูงาน ฯลฯ	15	14.56
3	การปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปครูก่อน	12	11.65
4	ควรปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ความเป็นไทย เช่น การประหยัด เสียสละ รักประเพณีวัฒนธรรมไทย และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่	10	9.71
5	ควรมาตรการในการคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นครู เป็นผู้บริหาร ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ยุติธรรม	10	9.71

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
6	การจัดหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น เน้นหลักสูตรอาชีพ และให้สอดคล้องกับท้องถิ่น	7	6.80
7	ควรจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนให้น่าเรียน เช่น ไม่ร้อน และมีอุปกรณ์ครบ	6	5.82
8	จัดหน่วยผลิตสื่อการสอนไว้บริการ และให้ผู้เข้าใช้บริการ	6	5.82
9	จัดสร้างคลังข้อสอบโดยให้คอมพิวเตอร์	4	3.88
10	จัดห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน มีหนังสือ สื่อและ เทคโนโลยีต่าง ๆ ครบและทันสมัย	4	3.88
11	ควรจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียน	3	2.91
12	ควรนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการเรียน การสอนและการดำเนินชีวิตในสังคม	3	2.91
13	เปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาให้นักเรียน และพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า	2	1.94
14	มีการวางแผนการปฏิบัติงานของฝ่ายโรงเรียนกับชุมชนไว้ตลอดปีการศึกษา	1	0.97
15	การปรับปรุงการศึกษาจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับ การที่ครูมีความรู้ มีความสามารถ	1	0.97
16	การปรับปรุงการศึกษาจะสำเร็จได้นั้นประเทศชาติต้องมี เศรษฐกิจดี	1	0.97

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะ	ความถี่	ร้อยละ
17	การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นการ เมืองจะต้องมีเสถียรภาพ	1	0.97
รวม		103	100.00

จากตาราง 12 ซึ่งเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อความต้องการ
ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา จำนวนได้ 17
ประเด็น เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. สร้างขวัญและกำลังใจให้ กับครู เช่น พิจารณาความดีความชอบ จัดสวัสดิการ
ความเป็นอยู่ของครูให้ดี เพื่อป้องกันมิให้ คนดี คนเก่งและมีความสามารถเปลี่ยนไปประกอบ
อาชีพอื่น

2.การจัดอบรม / ศึกษาต่อ ควรให้การส่งเสริมและจัดอย่างสม่ำเสมอ มีการ
ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง พร้อมทั้งหาวิธีการ พัฒนาบุคลากรหลาย ๆ รูปแบบ เช่น อบรม สัมมนา
ดูงาน ฯลฯ

3. การปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปครูก่อน

4. ควรปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ความเป็นไทย เช่น การประหยัด เสียสละ รัก
ประเพณีวัฒนธรรมไทยและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

5. ควรหามาตรการในการคัดเลือบุคคลเข้ามาเป็นครู ผู้บริหาร ด้วยวิธีการที่
เหมาะสม ยุติธรรม

6. การจัดหลักสูตรควรมีความยืดหยุ่น เน้นหลักสูตรอาชีพและให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

7. ควรจัดสิ่งแวดล้อมภายในห้องเรียนให้น่าเรียน เช่น ไม่ร้อน และมีอุปกรณ์ครบ
8. จัดหน่วยผลิตสื่อการสอน ไว้บริการ และให้ผู้ชื้อสื่อเข้ารับการอบรม
9. จัดสร้างคลังข้อสอบโดยใช้คอมพิวเตอร์
10. จัดห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน มีหนังสือ สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ครบ และ

ทันสมัย

11. ควรจัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียน
12. ควรนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับ การเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตใน

สังคม

13. เปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนเข้า มามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานักเรียน และพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า
14. มีการวางแผนการปฏิบัติงานของฝ่ายโรงเรียนกับชุมชนไว้ตลอดปีการศึกษา
15. การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับครูมีความรู้ มีความสามารถ
16. การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจของประเทศดี
17. การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับการเมืองที่มีเสถียรภาพ

4.3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สามารถแยกได้ 9 ประเด็น ดังรายละเอียดในตาราง 13 ต่อไปนี้

ตาราง 13 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูใน
การปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ลำดับที่	ปัญหาและอุปสรรค	ความถี่	ร้อยละ
1	ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร	15	25.42
2	อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีน้อย และไม่ทันสมัย	12	20.34
3	ครูไม่สามารถทุ่มเท หรืออุทิศตนให้กับการเรียน เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร และผู้ร่วมงาน อีกทั้งปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ไม่มีกำลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่	10	16.95
4	จำนวนครูกับนักเรียนไม่เหมาะสมและสอนไม่ตรงตาม สาขาที่จบการศึกษา	6	10.17
5	ผู้บริหารส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่า การพัฒนาทางด้านจิตใจและการเรียนการสอน	5	8.47
6	นักเรียนต่างจังหวัดไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมและปัญหาเศรษฐกิจ ของครอบครัว	4	6.78
7	สายงานบริหารของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน	3	5.08
8	การติดต่อประสานงานและระบบข้อมูลข่าวสารยังล่าช้า	3	5.08
9	การประเมินผลการเรียนไม่มีเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน	1	1.69
รวม		59	100.00

จากตาราง 13 ซึ่งเป็นความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครู มี 9 ประเด็น เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร
2. อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีน้อยและไม่ทันสมัย
3. ครูไม่สามารถ ทูมเท หรืออุทิศตนให้กับการเรียนการสอน เนื่องจากขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารและ ผู้ร่วมงาน อีกทั้งปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้ไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน
4. จำนวนครูกับนักเรียนไม่เหมาะสมและสอนไม่ตรงตามสาขาที่จบการศึกษา
5. ผู้บริหารส่วนใหญ่เน้นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าการพัฒนาทางด้านจิตใจ และการเรียนการสอน
6. นักเรียนต่างจังหวัดไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อม และปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว
7. สายงานบริหารของแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน
8. การติดต่อประสานงานและระบบข้อมูลข่าวสารยังล่าช้า
9. การประเมินผลการเรียนไม่มีเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดนครนายก เกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งได้กำหนดเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สะท้อนถึงความต้องการของครูว่า ในการปฏิบัติงานให้บังเกิดผลดีนั้นต้องเพิ่มพูนความรู้และทักษะอะไรบ้าง ข้อมูลที่ได้รับสามารถนำไปใช้ประกอบการพิจารณากำหนดแนวทางพัฒนาบุคลากรด้านการเรียนการสอน ของกรมสามัญศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของครู และให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของครูเมื่อจำแนกตามตัวแปรด้าน เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา
3. เพื่อรวบรวมปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็น เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำสถานที่ตั้งสถานศึกษา การกระจายการจัดการบริการให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ให้สอดคล้องกับสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น กำหนดเกณฑ์มาตรฐานพื้นฐานในการจัดบรรยากาศในการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์การเรียน ตลอดจน การกระจายอำนาจ การบริหารโรงเรียนเพื่อให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อครู การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ การประเมินคุณภาพในการทำงานของครู การกำหนดคุณสมบัติและมาตรฐานวิชาชีพครู การวางแผนจัดอัตราากำลัง การปฏิรูประบบสวัสดิการ และการพัฒนานักบริหารการศึกษา

3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนการสอน การสร้างและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การกำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานในการเรียน การปฏิรูปการเรียนภาษาต่างประเทศ การวัดผลและประเมินผล และการพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ได้แก่ การกำหนดหน่วยงานหลักรับผิดชอบ การจัดบริการทางการศึกษา การพัฒนาองค์กร ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน พัฒนาบริหารบุคลากรให้สามารถใช้เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานได้ และการส่งเสริมบทบาทของครอบครัว ชุมชน และเอกชน เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครนายก มีทั้งหมด 11 แห่ง ในปีงบประมาณ 2540 มีจำนวนครูทั้งสิ้นรวม 584 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้จัดทำเป็น 2 รอบ ให้สอดคล้องกับวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ได้ส่งแบบสอบถามให้ครูทั้งหมด คือ 584 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 450 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.05 ของจำนวนครูทั้งหมด

2. การเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) ในอัตราส่วน 2:1 โดยสุ่มตามบัญชีรายชื่อของครูแต่ละโรงเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 290 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนครูทั้งหมด

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ และวุฒิการศึกษาของครู
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แยกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ต้องการตรวจสอบสมมติฐานที่ว่า "ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ของครูขึ้นอยู่กับความแตกต่างด้านเพศ อายุ และวุฒิการศึกษา"

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ใช้สอบถามข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดนครนายก ได้จัดทำเป็น 2 ชุด ใช้เก็บข้อมูล 2 รอบ ดังนี้

แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ำให้ครูแต่ละคนระบุ เนื้อหาความรู้ และทักษะที่เห็นว่าจำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา มา ด้านละ 5 เรื่อง รวม 4 ด้าน เป็น 20 เรื่อง

แบบสอบถามสำหรับเก็บข้อมูลรอบที่ 2 นำข้อมูลจากรอบแรกเฉพาะข้อที่มีค่าความถี่ สูงสุดด้านละ 10 ข้อ มาจัดทำเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ช่วงคะแนน เรียงระดับความต้องการจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด รวมข้อคำถาม 40 ข้อ รวมทั้งข้อคำถาม เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบในตอนต้น และคำถามปลายเปิดในตอนท้าย

การเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 รอบ ได้ขอความร่วมมือจากโรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดนครนายกทั้ง 11 โรงเรียน โดยขอให้ทางโรงเรียนช่วยแจกแบบสอบถามให้กับครูแล้ว นัดหมายไปขอรับแบบสอบถามกลับคืนภายหลังจากการตอบเรียบร้อยแล้ว ในรอบที่ 1 ได้แจก แบบสอบถามรวมทั้งสิ้น 584 ชุด ได้กลับคืนมา 450 ชุด คิดเป็นร้อยละ 77.05 ของจำนวน แบบสอบถามทั้งหมด และในรอบที่ 2 ได้แจกแบบสอบถามจำนวน 290 ชุด ได้กลับคืนมาครบทุกชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถามตอนที่ 1 ทำการวิเคราะห์โดยการ แจกแจงความถี่แล้วคำนวณค่าร้อยละ

2. ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้แก่ ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็น ในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่า ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1) คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ข้อคำถาม เป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน

2) ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตามสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และ ค่าเอฟ (F-test) แล้วแต่กรณี

3. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงคำตอบตามเนื้อหา แล้วทำการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

1.1 ความต้องการโดยรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยความต้องการโดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความต้องการทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X}=4.26$) ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$) และด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$)

1.2 ความต้องการเป็นรายข้อ พบว่า ทั้ง 40 ข้อ มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ความรู้และทักษะที่ครูต้องการในแต่ละด้าน เรียงตามลำดับดังนี้

1.2.1 ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ได้แก่ การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน การจัดบรรยากาศในการเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน การจัดอาคารสถานที่ การบริหารโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการจัดป้ายนิเทศ ศิลปะวัฒนธรรมท้องถิ่น สภาพภูมิศาสตร์ท้องถิ่น และสภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น

1.2.2 ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบของครู ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความรู้ เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับวิชาการใน สาขาต่าง ๆ วิธีการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ การทำผลงานทางวิชาการ ความรู้ด้านกฎหมาย และการเมือง การปกครอง

1.2.3 ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการ การเรียนการสอน วิธีการวัดผล การสร้างสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา วิธีการประเมินผล จิตวิทยาการเรียนการสอน ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การประเมินจากแฟ้มผลงานของนักเรียน (Portfolio Assessment) และการสร้างหลักสูตรอาชีพในห้องเรียน

1.2.4 ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมา ใช้ในการบริหารงาน ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การบริหารงานฝ่ายวิชาการ การบริหารงานบุคคล เทคนิคการบริหารงาน สายงานบริหารการศึกษา การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเงินและพัสดุ การบริหารงานฝ่ายปกครอง และการบริหารงานฝ่ายบริการ

2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

2.1 เมื่อจำแนกตามเพศ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงด้าน เดียว คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($t = 2.28^*$) ซึ่งค่าเฉลี่ยของครูชายสูง กว่าค่าเฉลี่ยของครูหญิง ($\bar{X} = 4.25$ และ 4.10 ตามลำดับ) ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการ ปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ด้านการปฏิรูประบบบริหาร และความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติ

2.2 เมื่อจำแนกตามอายุ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใน 3 กรณี คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และความ

ต้องการโดยรวม ส่วนที่เหลืออีก 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำด้านที่พบที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ทั้ง 3 กรณีดังกล่าว ได้ผลเช่นเดียวกัน คือ กลุ่มครูอายุมาก (51 ปี ขึ้นไป) กับอายุปานกลาง (36-50 ปี) มีค่าเฉลี่ยความต้องการทั้ง 3 กรณี สูงกว่ากลุ่มครูอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในทุกกรณี

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู

3.1 ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต การทำงานเป็นกลุ่ม เทคนิคการบริหารงานในหมวดต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพของนักเรียนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ ภาวะการเป็นผู้นำทางการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน ศิลปะการพูด ศิลปะการดนตรี ความทันสมัยของเนื้อหาบทเรียน และการปลูกจิตสำนึกที่ดีแก่นักเรียน

3.2 ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู ส่งเสริมการฝึกอบรมและการศึกษาต่อ การปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปครู การปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมความเป็นไทย การคัดเลือกและแต่งตั้งด้วยความเป็นธรรม การจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดหน่วยผลิตสื่อการสอน จัดสร้างคลังข้อสอบ จัดห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน จัดระบบการนิเทศภายในโรงเรียน นำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ให้ครอบครัว ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน วางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียนกับชุมชนไว้ตลอดปี และการปฏิรูประบบเศรษฐกิจและระบบการเมือง

3.3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุน อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีน้อยและไม่ทันสมัย ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารและผู้ร่วมงาน ขาดอัตรากำลังในบางสาขา ผู้บริหารเน้นการพัฒนาทางวัตถุ นักเรียนต่างจังหวัดไม่สนใจการเรียน สายงานบริหารแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน การติดต่อสื่อสารล่าช้า และการประเมินผลไม่มีเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้า มีประเด็นสำคัญ ๆ ที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

จากการศึกษาความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นของครูโดยรวม รายด้านและรายข้อแล้ว จะเห็นว่าครูมีความต้องการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูส่วนมากเล็งเห็นคุณค่าความสำคัญของการเสริมสร้างความรู้และทักษะต่าง ๆ ที่จะนำไปพัฒนาตนเองและพัฒนาการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประกอบกับในภาวะปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาองค์กรเป็นอย่างมาก จึงจำเป็นที่บุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ จะต้องมีความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้า และพัฒนาตนเองให้ก้าวทันกับภาวะความเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และยังเป็นการสนองต่อเป้าหมายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ดังที่ พันธ์ หันนาคินทร์ (2526 : 541) ได้กล่าวถึงการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ไม่มีวันจบสิ้นเพื่อเพิ่มพูน และปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยหลายท่าน อาทิ สุวรรณี ศรีคุณ (2521 : 52) ได้ศึกษา เรื่องปัญหาและความต้องการในการพัฒนาด้านวิชาการของอาจารย์ ในวิทยาลัยครูภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าอาจารย์มีความต้องการได้รับการพัฒนาด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเข้าร่วมประชุมสัมมนาอยู่ในระดับมากที่สุด บุญเหลือ กองทอง (2533 : 144) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพในการทำงานของ บุคลากร ในวิทยาลัยระดับกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9, 10 และ 11 พบว่า ครูปฏิบัติ การสอนในวิทยาลัย สังกัดกรมอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 9, 10 และ 11 ต้องการได้รับความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถภาพในการทำงานที่ต้องรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากทุกด้าน และต้องการ ให้อุทิศความรู้ทุกฝ่ายโดยเร็ว ประสาธน์ ด้านสกุลเจริญ (2530) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนา บุคลากรครูโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าครูมีความต้องการพัฒนาตนเองทั้งด้าน หลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดผล และด้าน การนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน และโสภณ สารธรรม (2533) ศึกษาเรื่องความ ต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษา ในทวศณะของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ ศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ความต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษาในทวศณะครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ ด้านพัฒนาโดยตนเอง ด้าน พัฒนาโดยโรงเรียนจัด และด้านพัฒนาโดยหน่วยงานเจ้าสังกัด หรือหน่วยงานอื่นจัด อยู่ในระดับ มาก

2. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ

2.1 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ค่าเฉลี่ยของครูเพศชายสูงกว่าค่าเฉลี่ยของครูเพศหญิงเพียงด้านเดียว คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและ กระบวนการเรียนการสอน ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะครูเพศชายส่วนมากจะได้รับ

การคัดเลือกจากผู้บริหารให้มีหน้าที่ดูแลด้านอื่น ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เป็นต้น ประกอบกับครูเพศชายส่วนมากจะมีความถนัด และชอบที่จะออกแบบ วางผัง การก่อสร้างอยู่แล้ว จึงทำให้ครูเพศชายมีความต้องการที่จะเพิ่มพูนความรู้และทักษะต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

2.2 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามอายุ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ใน 3 กรณี คือ ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และความต้องการโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ส่วนที่เหลืออีก 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มครูอายุมาก และกลุ่มครูอายุปานกลาง มีความต้องการความรู้และทักษะในการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และความต้องการโดยรวม สูงกว่ากลุ่มครูอายุน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กลุ่มครูอายุมาก และกลุ่มครูอายุปานกลาง มีความรู้และประสบการณ์ในการสอนมานานจึงทำให้ไม่ค่อยสนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา และการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ประกอบกับครู 2 กลุ่มนี้ได้รับการพิจารณาให้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าหมวด หัวหน้างานต่าง ๆ จึงเป็นเหตุให้กลุ่มครูอายุมาก และกลุ่มครูอายุปานกลาง สนใจที่จะเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และความต้องการโดยรวมทุกด้านสูงกว่าครูกลุ่มอายุน้อย ทั้งนี้เพื่อจะได้นำความรู้ไปปรับปรุงตนเองให้มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ และพัฒนาบุคลากรและองค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วันสาธิต ศรีสุวรรณ (2540 : 154) ศึกษาเรื่อง ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการ สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ พบว่า นักวิชาการศึกษาธิการอำเภอที่มีอายุต่างกันมีความต้องการทางการศึกษาเพื่อ พัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านการส่งเสริมการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรมแตกต่างกัน โดยนักการศึกษาธิการอำเภอที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี มีความต้องการมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 35-45 ปี ส่วนอีก 2 ด้าน คือ โดยรวม และด้านแผนงานและพัฒนาชนบท แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ ประภาศรี อี๋มวณิช (2539 : 228) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเอง ด้านความรู้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาตนเอง โดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ทั่วไป และด้านความรู้วิชาชีพเฉพาะทาง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3.3 การเปรียบเทียบเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ไม่พบความแตกต่างทั้ง 4 ด้าน สามารถสรุปได้ว่า ความต้องการความรู้และทักษะของครู ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างวุฒิการศึกษา น่าจะเป็นเพราะว่าแนวทางในการพัฒนาบุคลากรของกรมสามัญศึกษามีนโยบายที่จะพัฒนาและเสริมสร้างความรู้และทักษะต่าง ๆ ให้กับครูทุกคน ทุกระดับ ได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเท่าเทียมกัน และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จามิกร นิภากุล (2540 : 113) ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด พบว่า นักวิชาการศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู

3.1 ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครูที่ได้รับการเสนอแนะเพิ่มเติม

ประเด็นที่สำคัญ ที่นำมาอภิปราย ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต ทั้งนี้เพราะปัจจุบันสังคมมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ใครที่ไม่สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงได้ ก็อาจจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างน่าเป็นห่วง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้และทักษะการดำรงชีวิต เพื่อเป็นการสร้างรากฐานของชีวิตให้มั่นคง ให้สามารถปรับตัวได้ทันกับภาวะเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่มเพื่อฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตาม เพื่อให้สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เทคนิคการบริหารงานในหมวดวิชาต่าง ๆ เป็นหน่วยงานย่อยที่ขึ้นกับการบริหารงานของฝ่ายและของโรงเรียน ถ้าหากหัวหน้าหมวดมีเทคนิคการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลให้การบริหารงานของโรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยงานใหญ่ประสบความสำเร็จได้ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย เพื่อนำความรู้และทักษะต่าง ๆ ไปดูแลตนเอง ครอบครัว นักเรียน ตลอดจนชุมชนได้ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินผลคุณภาพของนักเรียนในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ เพื่อนำไปปรับปรุง วางแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่ ทั้งยังสามารถแนะนำ นักเรียน ผู้ปกครองและบุคคลอื่น ๆ ได้

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ได้แก่ การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู เช่น พิจารณาความดีความชอบด้วยความเป็นธรรม จัดสวัสดิการความเป็นอยู่ของครูให้ดีขึ้นนั้น หากสามารถทำได้จะทำให้ครูเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น การพัฒนาบุคลากร เช่น การฝึกอบรม และศึกษาต่อ ควรให้การส่งเสริมและจัดอย่างสม่ำเสมอ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึงพร้อมทั้งหารูปแบบ วิธีการพัฒนาบุคลากรอย่างเหมาะสม เพื่อจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้กับบุคลากรและหน่วยงานได้เป็นอย่างดี การปฏิรูปการศึกษาต้องปฏิรูปครูก่อน เพราะครูจะเป็นเป้าหมายที่ดีแก่เด็กนอกจากพ่อแม่ และการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมความเป็นไทย เช่น การประหยัด เสียสละ รักประเพณีวัฒนธรรมไทย และมีความรับผิดชอบ เพื่อช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณลักษณะตามที่ประเทศชาติต้องการต่อไป

3.3 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ความคิดเห็นของของเกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรคในการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนการจัดอบรมพัฒนาบุคลากร ที่จะส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินการจัดอบรมพัฒนาบุคลากรได้ตามเป้าหมาย จึงควรจัดสรร งบประมาณให้เพียงพอ อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ มีน้อยและไม่ทันสมัย อาจทำให้การพัฒนาทางการศึกษาไม่เจริญก้าวหน้าตามที่ทุกคนคาดหวัง ขาดการสนับสนุนจาก

ผู้บริหารและผู้ร่วมงาน เป็นปัญหาหนึ่งที่ทุก ๆ หน่วยงานมักจะประสบปัญหา ดังนั้นจึงควรหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสม เพื่อจะได้ไม่ก่อให้เกิดความล้มเหลวของการจัดการศึกษา ขาดอัตรากำลังในบางสาขา ซึ่งมีบางโรงเรียนต้องใช้บุคลากรไม่ตรงกับสาขาที่สำเร็จการศึกษา และเพื่อแก้ปัญหา จึงควรหาวิธีการแก้ไขเพราะจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบริหาร

1. ในการจัดอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครู ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ให้แก่ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น นอกจากจะใช้เนื้อหาที่ระบุในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ควรได้นำความรู้และทักษะตามความต้องการของครู ที่ได้จากการวิจัยมาพิจารณาจัดเนื้อหาในการฝึกอบรมด้วย โดยเฉพาะความต้องการที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสูง ๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน การจัดบรรยากาศในการเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนการนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การบริหารงานฝ่ายวิชาการ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบของครู ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ และความรู้เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์

2. ในการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครู ควรจะได้ตระหนักถึงข้อเสนอแนะของครูในเรื่องต่อไปนี้ คือ การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู หาวิธีการจัดพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสม และความยุติธรรมในการสอบ คัดเลือก บุคคลเข้ามาเป็นครู และเป็นผู้บริหาร

3. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูที่ควรได้รับการแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของครูจากการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร ขาดวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรทาวิจัยเรื่องนี้ ในจังหวัดอื่น ๆ หรือหน่วยทางการศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบความต้องการด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของครู
2. ควรทาวิจัยหารูปแบบในการฝึกอบรมที่เหมาะสม ในการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงานของครู

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เกล็นี หงสนันท์. "ยุทธวิธีในการบริหารงานบุคคลในรัฐวิสาหกิจ," วารสารกรมบัญชีกลาง. 29(5) : 78 ; กันยายน-ตุลาคม 2531.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. การบริหารงานบุคคลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2531.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544). กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์, 2539.
- จามิกร นิภากุล. การศึกษาความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของนักวิชาการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด.ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- เฉลิม ศรีผดุง. "การพัฒนานักบริหารระดับสูงของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน," การพัฒนานักบริหารตามแนวของสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2530.
- ทอชจี ศีลันธุ์. การสำรวจความสนใจในกิจกรรมเสริมความรู้และทักษะของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ชัยศักดิ์ เกษามูล. ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์. ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534. อัดสำเนา.
- ชาญชัย สวัสดิ์ธินิมา , เขติวิทย์ ฤทธิประศาสน์ และเสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์. การพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2524.
- ทวีบุรณ์ หอมเย็น. "ผู้บริหารโรงเรียนกับการพัฒนาบุคลากร," มิตรครู. 25(23) : 34 - 39 ; 15 ธันวาคม 2526.
- ทิพาวดี เมฆสวรรค์. "ตำแหน่งวิชาการ : แนวคิดและความมุ่งหมาย," ข้าราชการ. 32(3) : 7-15 ; กรกฎาคม 2530.

นิพนธ์ กินาวงศ์. หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษา.

พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2523.

บัณฑิต อินทรชี่น. การบริหารงานบุคคลและการสัมมนาบุคคล. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2526.

บุญเหลือ กองทอง. ความต้องการได้รับการพัฒนาสมรรถภาพในการทำงานของบุคลากรในวิทยาลัยระดับอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9, 10 และ 11. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

ประชุม รอดประเสริฐ. การบริหารบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : แผนกคําสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.

ประกาศรี อิมวณิช. การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้านความรู้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.

ประสาธน์ ต่านสกุลเจริญ. ความต้องการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการในสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสิงห์บุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

พนัส หันนาคินทร์. การบริหารบุคคลในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์, 2530.

พบุลย์ ภูริเวทย์. "การพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัย," วารสารรวมคนแหง. (ฉบับพิเศษ 2526) กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2526.

ปิญญู สาร. หลักบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้งเฮ้า, 2529.

มัทนา สังฆะภณณ. "ครู : หัวใจการปฏิรูปการศึกษา," วารสารข้าราชการครู. 17(4) : 2-6 ; เมษายน - พฤษภาคม 2540.

วันสาด ศรีสุวรรณ. ความต้องการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของนักวิชาการศึกษา สำนักงานศึกษาธิการอำเภอ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.

- วณิ ว่องวัญญู. ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการสายงานบริหารวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- วิลาศ สิงห์วิสัย. เอกสารการสอนชุดวิชา 32304 การบริหารบุคคลหน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532.
- วิลาศ สิงห์วิสัย และบุญเลิศ ไพรินทร์. "การพัฒนาบุคคลเพื่อพัฒนาประเทศ," หนังสือรวมบทความทางวิชาการประจำปี. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2532.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2539.
- สมนึก ประเสริฐปาวังจิตร. ความต้องการพัฒนาสมรรถภาพด้านปฏิบัติการสอนของครูมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2532. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ เกษมสิน. การบริหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2513, 2519.
- สมศรี กิจพิทักษ์. ความต้องการได้รับการพัฒนาของผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิก สังกัดมณฑลกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- สามัญศึกษา, กรม. การจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2539.
- _____. รายงานผลการกำกับติดตามการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ 1 บึงบระมาด 2540. กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., 2540.
- สุรพล อรุณรัตน์. ความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียนในส่วนกลาง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคและศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- สุวรรณี ศรีคุณ. ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาด้านวิชาการของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.

- โสภณ สารธรรม. ความต้องการในการพัฒนาครูกรมสามัญศึกษาในทรรศนะครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2533. อัดสำเนา.
- อรุณ รักธรรม. "แรงดันแรงค้ำในการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงขององค์การ," วารสารข้าราชการ. 11 : 6-7 ; พฤศจิกายน 2520.
- โอภาส โคบาละสุด. ทรรศนะของครูที่มีต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับตำบล ในเขตการศึกษา 6. ปรินฎานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526. อัดสำเนา.
- Clark, Allen R. "A Teacher Evaluation of Selected Method of In-Service Education, " Dissertation Absraccts International. 31(6) : 2767 - A ; December,1970.
- Kaslow,Florence Rita. "In-Service Education of The Cooperation Teacher, " in Dissertation Abstracts International. 31(3) : 1119-A ; September, 1969.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W.Morgan. " Determining Sample Size of Reseach Activities , " in Journal of Educational and Phychological Measurement. 30(3): 608-610;1970.
- Scissons,Edward H. " A Typology of Needs Assessment Definitions in Adult Education," Adult Education. 33(1) : 20-28 ; Fall, 1982.
- Steig, Lester R.and Kemp E.Frederick. School Personel and In-Service Training Practices. New York : Parker Publishing, 1969.
- Stoops, Emery R. and Rafferty Jr. Practices and Treads in school Administration. 4th ed. New York : John Wiley and Sons,1977.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1)

แบบสอบถาม (รอบที่ 1)

เรื่อง

ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน
ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

คำชี้แจง

โปรดระบุเนื้อหาความต้องการความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตาม
แนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามความต้องการของท่าน หรือที่คิดว่าจะประโยชน์ต่อ
เพื่อนครูสังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดนครนายก 4 ด้าน โดยให้ระบุเนื้อหาในแต่ละด้าน
มาด้านละ 5 เรื่อง และเปิดว่างเป็นด้านความรู้และทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมา
(เขียนได้โดยเสรี) ดังนี้

1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา (เช่น ความรู้เกี่ยวกับการจัด
บรรยากาศในการเรียนการสอน ความรู้เกี่ยวกับการจัดอาคารสถานที่ ความรู้เกี่ยวกับ
การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน กิจกรรมความรู้ในการปลูกฝังจิตสำนึกให้รักโรงเรียน ฯลฯ)
ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการรู้ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา (เช่น ความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ความรู้เกี่ยวกับวิธีวิจัยและการทำงานงานวิชาการ ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพและวิชาการในสาขาต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาเจตคติในการปฏิบัติงาน ฯลฯ) ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการรู้ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน (เช่น ความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนแบบต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการสร้างหลักสูตรอาชีพท้องถิ่น ความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาในการเรียนการสอน ความรู้เกี่ยวกับการวัดผล และการประเมินผล ความรู้เกี่ยวกับสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ฯลฯ) ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็นและที่ครูต้องการรู้ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา (เช่น ความรู้เกี่ยวกับสายงานการบริหารการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการเงินและพัสดุ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานปกครอง ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ฯลฯ) ความรู้และทักษะที่ข้าพเจ้าคิดว่ามีความจำเป็น และที่ครูต้องการรู้ มีดังนี้

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

5. ด้านความรู้และทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นในการปฏิรูปการศึกษา นอกเหนือจากที่กล่าวมา ซึ่งอาจเป็นเนื้อหาและทักษะต่าง ๆ รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิรูปการศึกษาทั้ง 4 ด้าน (เขียนได้โดยเสรี)

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

"ขอขอบคุณที่ทำให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม"

วาสนา รบกล้า

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1)

ข้อมูลที่น่าสนใจวิเคราะห์เป็นข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 รวมทั้งสิ้น 450 คน คิดเป็นร้อยละ 77.05 ของจำนวนครูทั้งหมด การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา
2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา
5. ด้านความรู้และทักษะอื่น ๆ (นอกเหนือจากที่กล่าวมา)

ในแต่ละด้านจะเรียงลำดับเนื้อหาของความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ครูต้องการรู้ โดยเรียงจากคำตอบที่มีความถี่มากไปหาน้อยตามลำดับ ดังรายละเอียดแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 1)

เนื้อหา	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา		
1) การจัดบรรยากาศในการเรียน	275	61.11
2) การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	273	60.66
3) การจัดอาคารสถานที่	265	58.88
4) การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน	244	54.27
5) การจัดป้ายนิเทศ	174	38.66
6) การจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน	172	38.22
7) สภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น	165	36.66
8) สภาพเศรษฐกิจของท้องถิ่น	163	36.22
9) ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่น	155	34.44

เนื้อหา	ความถี่	ร้อยละ
2. ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา		
1) ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	357	79.33
2) ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ	355	78.88
3) ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสาขาต่าง ๆ	353	78.44
4) การทำผลงานทางวิชาการ	341	75.77
5) ความรู้เกี่ยวกับวิชาการในสาขาต่าง ๆ	335	74.44
6) ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์	331	73.55
7) วิธีการวิจัย	329	73.11
8) การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบของครู	310	68.88
9) ความรู้ด้านกฎหมาย	307	68.22
10) การเมือง การปกครอง	302	67.11
11) สุขภาพพลานามัย	285	63.33
12) ศิลปะการพูด	277	61.55
13) ศิลปะการดนตรี	263	58.44
3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน		
1) เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ	324	72.00
2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	315	70.00
3) วิธีการวัดผล	311	69.11
4) วิธีการประเมินผล	295	65.55
5) การประเมินจากแฟ้มผลงานนักเรียน (Portfolio-Assessment)	286	63.55
6) ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร	278	61.77
7) การสร้างสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา	277	61.55

เนื้อหา	ความถี่	ร้อยละ
8) การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน	275	61.11
9) จิตวิทยาการเรียนการสอน	273	60.66
10) การสร้างหลักสูตรอาชีพในท้องถิ่น	265	58.88
11) การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	261	58.00
12) การสร้างคลังข้อสอบด้วยคอมพิวเตอร์	171	38.11
13) การนิเทศภายในโรงเรียน	155	34.44
4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา		
1) ส่วยงานการบริหารการศึกษา	139	30.88
2) ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน	125	27.77
3) การบริหารงานฝ่ายวิชาการ	122	27.11
4) การบริหารงานบุคคล	121	26.88
5) การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน	120	26.66
6) การบริหารงานทั่วไป	117	26.00
7) การบริหารงานการเงินและพัสดุ	115	25.55
8) เทคนิคการบริหารงาน	113	25.11
9) การบริหารงานฝ่ายปกครอง	110	24.44
10) การบริหารงานฝ่ายบริการ	109	24.22
11) ภาวะความเป็นผู้นำทางการศึกษา	104	23.11
12) การบริหารงานหมวดวิชาต่าง ๆ	83	18.11
5. ด้านความรู้และทักษะอื่น ๆ (นอกเหนือจากที่กล่าวมา)		
1. การพัฒนาบุคลากร	125	27.77
2. เทคนิคและแนวทางในการพัฒนาตนเอง	80	17.55
3. ปรัชญาในการดำเนินชีวิต	64	14.22

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย (รอบที่ 2)

แบบสอบถาม (รอบที่ 2)

เรื่อง

ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน
ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

คำชี้แจง

การเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลในรอบที่ 2 ข้อคำถามต่าง ๆ ในแบบสอบถาม
ชุดนี้ได้รวบรวมมาจากข้อเสนอแนะที่ทุกท่านตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ
การวิจัยในครั้งนี่มาก ผู้วิจัยขอขอบคุณและหวังว่าคงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีอีกเช่นเคย

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการ
ปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โปรดตอบคำถามทุกข้อ และขอขอบคุณในความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี

วาสนา รบกล้า

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ซึ่งตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 35 ปี

() 36 - 50 ปี

() 51 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

() ต่ำกว่าปริญญาตรี

() ปริญญาตรี

() สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

โปรดกาเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรง กับระดับความต้องการของท่านมากที่สุด

- 1 หมายถึง ต้องการในระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ต้องการในระดับน้อย
- 3 หมายถึง ต้องการในระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ต้องการในระดับมาก
- 5 หมายถึง ต้องการในระดับมากที่สุด

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
	1. ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา					
1	การจัดบรรยากาศในการเรียน					
2	การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
3	การจัดอาคารสถานที่					
4	การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน					
5	การจัดป้ายนิเทศ					
6	การจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน					

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
7	สภาพทางภูมิศาสตร์ของท้องถิ่น					
8	สภาพทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น					
9	ศิลปะวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
10	การบริหารโรงเรียนเพื่อให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา					
2. ด้านการปฏิบัติครูและบุคลากรทางการศึกษา						
11	ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์					
12	ความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ					
13	ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพสาขาต่าง ๆ					
14	การทำงานลงงานทางวิชาการ					
15	ความรู้เกี่ยวกับวิชาการในสาขาต่าง ๆ					
16	ความรู้เกี่ยวกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์					
17	วิธีการวิจัย					
18	การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบของครู					
19	ความรู้ด้านกฎหมาย					
20	การเมือง การปกครอง					

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
	3. ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน					
21	เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ					
22	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
23	วิธีการวัดผล					
24	วิธีการประเมินผล					
25	การประเมินจากแฟ้มผลงานของนักเรียน (Portfolio Assessment)					
26	ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร					
27	การสร้างสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา					
28	การนำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน					
29	จิตวิทยาการเรียนการสอน					
30	การสร้างหลักสูตรอาชีพในท้องถิ่น					

ข้อ	เนื้อหา	ระดับความต้องการ				
		1	2	3	4	5
	4. ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา					
31	สายงานการบริหารการศึกษา					
32	ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน					
33	การบริหารงานฝ่ายวิชาการ					
34	การบริหารงานบุคคล					
35	การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน					
36	การบริหารงานทั่วไป					
37	การบริหารงานการเงินและพัสดุ					
38	เทคนิคการบริหารงาน					
39	การบริหารงานฝ่ายปกครอง					
40	การบริหารงานฝ่ายบริการ					

5. ด้านความรู้และทักษะอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว (โปรดเสนอแนะเพิ่มเติม)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โปรดเขียนความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการความรู้และทักษะที่จะเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของท่าน อาจเป็นเนื้อหาวิธีการควรวัด ปัญหาและอุปสรรค ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งท่านสามารถเขียนได้โดยเสรี

This image shows a single sheet of white paper with ten evenly spaced horizontal dotted lines, typical of primary school writing paper. The lines are light gray and extend across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววาสนา รบกล้า
เกิด	วันที่ 26 เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2503
สถานที่เกิด	อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพัก C 2 โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตำบลพรหมณี อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
ประวัติการศึกษา	
2522	สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียน เบ็ญจะมะมหาราช จังหวัดอุบลราชธานี
2524	สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จาก วิทยาลัยครูจันทระเกษม
2526	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี (กศ.บ.) วิชาเอกภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา
2541	สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (กศ.ม.) สาขาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานตามแนวทาง
การปฏิรูปการศึกษา ของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา
ในจังหวัดนครนายก

บทคัดย่อ
ของ
วาสนา รบกล้า

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2541

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความต้องการความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการในจังหวัดนครนายก โดยสอบถามครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งจังหวัด ซึ่งมี 11 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2540 มีครูทั้งหมด 584 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งจัดทำ 2 รอบ รอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ส่งถึงครูทุกคน ให้ระบุความรู้และทักษะที่เห็นว่าจำเป็นตามเนื้อหา 4 ด้านข้างต้น ในรอบที่ 2 นำคำตอบจากรอบแรกมาจัดทำเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ให้ระบุว่าครูต้องการเนื้อหาแต่ละข้อนี้มากน้อยเพียงใด ในรอบที่ 2 นี้ได้ส่งให้ครูจำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนครูทั้งหมด

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ :-

1. ระดับความต้องการโดยรวม ค่าเฉลี่ยความต้องการความรู้และทักษะโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) และค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.16$) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ($\bar{X} = 4.09$) และด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$)

2. ความรู้และทักษะที่ครูต้องการในแต่ละด้าน

2.1 ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ได้แก่ การปลูกจิตสำนึกให้รักโรงเรียน การจัดบรรยากาศในการเรียน การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การจัดห้องเรียนให้เป็นศูนย์การเรียน การจัดอาคารสถานที่ และการบริหารโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

2.2 ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความรับผิดชอบของครู ความรู้และทักษะเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การสร้างมนุษยสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพและวิชาการสาขาต่าง ๆ วิธีการวิจัย ภาษาต่างประเทศ และการทำผลงานทางวิชาการ

2.3 ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ การผลิตและใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน จิตวิทยาการเรียนการสอน การประเมินจากแฟ้มผลงานของนักเรียน (Portfolio assessment) และการสร้างหลักสูตรอาชีพในท้องถิ่น

2.4 ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ได้แก่ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน ระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล เทคนิคการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานการเงินและพัสดุ การบริหารงานฝ่ายปกครอง และการบริหารงานฝ่ายบริการ

3. การเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มตามตัวแปรอิสระ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศและตามอายุ แต่ไม่พบความแตกต่าง เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยของความต้องการในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา สูงกว่าครูเพศหญิงเพียงด้านเดียว เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าครูอายุมาก (51 ปีขึ้นไป) กับอายุปานกลาง (36 - 50 ปี) มีค่าเฉลี่ยความต้องการสูงกว่าครูอายุน้อย (ต่ำกว่า 35 ปี) ในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และความต้องการโดยรวม

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครู แยกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

4.1 ความรู้และทักษะที่ครูเสนอแนะเพิ่มเติม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิต การทำงานเป็นกลุ่ม เทคนิคการบริหารงานในหมวดวิชาต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัย และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยระบบใหม่

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู ได้แก่ การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครู การส่งเสริมเรื่องการฝึกอบรมและการศึกษาต่อ การปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปครู การปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมความเป็นไทย และการคัดเลือกและแต่งตั้งด้วยความเป็นธรรม

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการเสริมสร้างความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับครู

ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย และขาดการสนับสนุน
จากผู้บริหารและผู้ร่วมงาน

KNOWLEDGE AND SKILLS REQUIRED BY SECONDARY SCHOOL TEACHERS
IN ACCORDANCE WITH THE GOVERNMENT EDUCATION REFORM PLAN :
A CASE STUDY IN NAKHON NAYOK

AN ABSTARCT
BY
WASANA ROPKLAR

Presented on partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
May 1998

This research was to investigate knowledge and skills required by secondary school teachers in accordance with the government education reform plan. The content was classified into 4 areas : school and education institution reforms, teacher and education personnel reforms, curriculum and instruction reforms, and education administration reforms.

The research was done in Nakhon Nayok Province. The sample consisted of 584 teachers from all 11 secondary schools in the academic year 1997. Data gathering was done in two rounds. First round, the open - ended questions were sent to all the teachers. The return rate was 77.05 per cent, from 450 teachers. Second round, the questionnaires, prepared from the answers of the open-ended questions, were mailed to 290 teachers who were selected through systematic random sampling technique. These teachers accounted for 50 per cent of total number of the teachers. All 290 questionnaires were returned.

The findings were as follows :

1. The Overall Needs. The overall needs for knowledge and skills were at the high level ($\bar{X} = 4.14$). Each area was also in the high level, ranked first by curriculum and instruction reforms ($\bar{X} = 4.26$) , followed by school and education reforms ($\bar{X} = 4.16$) , education administration reforms ($\bar{X} = 4.09$), and, teachers and education personnel reforms ($\bar{X} = 4.07$), respectively.

2. The Knowledge and Skills Needed.

2.1 School and education institution reforms included building love for school, creating learning atmosphere, arranging school environment, making classroom a learning center, managing school plants, and encouraging participation in school.

2.2 Teachers and school personel reforms included the moral and ethical values for teachers, knowledge and skills on computer, human relationship, various vocational and academic areas, research methodology, foreign languages and creating academic outputs.

2.3 Curriculum and instruction reforms included instructional activity organization, teaching strategies, application and utilization of media and technology in teaching, evaluation techniques, educational psychology, port-folio assessemnt, and adaptation of curriculum to local needs.

2.4 Education administration reforms included application of technology in administration rules and regulation, administration of academic work, personel management, management strategies, finance and office supply management, student personel and service management.

3. Group Comparison. Significantly differences were found among gender and age groups, while no significant were found when comparing by educational qualification. When gender was considered, it was found that the mean of male teachers being higher than that of the female teachers. When aged was considered, it was found that the senior teachers (51 years and above) middle - aged teachers (36-50 years) illustrated higher needs than the junior teachers (35 years and below) in school and educational institution reforms, education administration reforms, and the overall needs.

4. Opinions and Suggestions from the Teachers.

4.1 Knowledge and skills essential for teachers were recommended: knowledge and skills in living, group working, management teachniques, sanitation, improving quality of instruction which would lead to new system of university entrance.

4.2 Recommendation on acquiring knowledge and skills for teachers included : morale for teachers, training and upgrading of teacher qualification, education and teacher reforms, cultivation of Thai ethics and values, and fair recruitment and appointment.

4.3 Problems in creating knowledge and skills for teachers included short of budget, lack of up-to-date equipment, lack of support of the administrators and colleagues.